



ประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการจัดระบบองค์กรของผู้ขอรับใบอนุญาต
เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเกี่ยวกับกรรมวิธี หรือกระบวนการจัดการที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร
: สำหรับหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๕ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๕๘

ตามที่ได้มีประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการจัดระบบองค์กรของผู้ขอรับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเกี่ยวกับกรรมวิธี หรือกระบวนการจัดการที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร : สำหรับหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๕ ไปแล้ว นั้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑ (๑) ของประกาศคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐาน ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ จึงให้เพิ่มเติมภาคผนวกสำหรับหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ดังต่อไปนี้ เป็นภาคผนวกแนบท้ายหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตามประกาศสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการจัดระบบองค์กรของผู้ขอรับใบอนุญาต เป็นผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานเกี่ยวกับกรรมวิธี หรือกระบวนการจัดการที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร : สำหรับหลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๕

๑. หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับขิง (มกษ. ๓๕๐๑-๒๕๕๘)
๒. หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสำหรับถั่วเมล็ดแห้ง (มกษ. ๔๙๐๒-๒๕๕๘)
๓. หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเหาน (มกษ. ๖๙๐๑-๒๕๕๘)
๔. หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว (มกษ. ๔๔๐๖-๒๕๕๗)
๕. หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด (มกษ. ๒๕๐๘-๒๕๕๗)
๖. หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (มกษ. ๗๔๐๑-๒๕๕๗)

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ศักดิ์ชัย ศรีบุญชื้อ

เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ภาคผนวก
หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
(Certification Scheme for Good Agricultural Practices)

ภาคผนวก ...: หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

1. ขอบข่าย

ภาคผนวกนี้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับการตรวจประเมินและให้การรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (มกษ. 3501-2558)

2. ระดับของข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดหลัก (major requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางตรงหรือรุนแรงต่อคุณภาพของพืชจนทำให้ไม่เหมาะสมต่อการนำไปบริโภคสดและการแปรรูปในอุตสาหกรรม และ/หรือเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อกำหนดรอง (minor requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางอ้อมต่อคุณภาพของพืช และ/หรือ อาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือทำให้ผู้ปฏิบัติงานอาจได้รับอันตรายในการทำงานหรือมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะ (recommendations) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช

3. เกณฑ์การตัดสิน

การตัดสินผลการตรวจประเมินว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีเกณฑ์ดังนี้

3.1 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักทุกข้อ

3.2 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดรองไม่น้อยกว่า 70% ของข้อกำหนดรองทั้งหมดกรณีการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองมาตรฐานในรอบต่อไป ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับขิง ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
1. น้ำ (1) น้ำที่ใช้ในแปลงปลูก	<p>1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผลที่กระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค</p> <p>กรณีแหล่งน้ำมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้วิเคราะห์น้ำโดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายและเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น แหล่งชุมชนโรงพยาบาลที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายกรณีจำเป็นต้องใช้ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>1.3 เก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิตและให้เก็บตัวอย่างน้ำเพิ่มทุกครั้งในช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายและเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>1.4 น้ำสำหรับละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตรมีคุณภาพที่ไม่ทำให้ประสิทธิภาพในการละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลง</p>	ข้อแนะนำ
	<p>1.5 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืชและความชื้นของดิน</p>	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	1.6 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้งานเช่นน้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ	ข้อกำหนดรอง
	1.7 มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
(2) น้ำที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว	1.8 กรณีที่มีการใช้น้ำล้างชิงหลังการเก็บเกี่ยว ให้ใช้น้ำสะอาดหรือน้ำที่มีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบริโภคหรือเทียบเท่าขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การนำไปใช้	ข้อกำหนดหลัก
2. พื้นที่ปลูก	<p>2.1 พื้นที่ปลูกต้องไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผลที่กระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค</p> <p>กรณีที่พื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้วิเคราะห์ดิน โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายและเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>2.2 กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่ามีวิธีการบำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้</p> <p>2.3 เก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเวลาเริ่มจากระบบการผลิตและเก็บตัวอย่างดินเพิ่มทุกครั้ง ในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายและเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>2.4 หากใช้สารเคมีที่ใช้รมหรือราดดินเพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูกให้บันทึกข้อมูล ชนิดสารเคมีวันที่ใช้อัตราส่วนและวิธีใช้และชื่อผู้ปฏิบัติงานพร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>2.5 พื้นที่ปลูกใหม่ไม่เป็นพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากมีผลกระทบให้มีมาตรการในการลดหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p> <p>ข้อกำหนดหลัก</p> <p>ข้อกำหนดรอง</p> <p>ข้อกำหนดหลัก</p> <p>ข้อกำหนดรอง</p>

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	2.6 วางผังแปลงจัดทำแปลงหรือปรับปรุงผังแปลง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหารสิ่งแวดล้อมคุณภาพผลิตผลและสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดรอง
	2.7 ดูแลรักษาพื้นที่ที่ปลูกขิง เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน	ข้อเสนอแนะ
	2.8 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูกโดยระบุชื่อเจ้าของพื้นที่ปลูกสถานที่ติดต่อชื่อผู้ดูแลแปลง (ถ้ามี) สถานที่ติดต่อ ที่ตั้งแปลงปลูกแผนผังที่ตั้งแปลงปลูกแผนผังแปลงปลูกชนิดพืช และพันธุ์ที่ปลูก	ข้อกำหนดหลัก
	2.9 จัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี	ข้อเสนอแนะ
	2.10 พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
3. วัตถุประสงค์รายการทางการเกษตร	<p>3.1 หากใช้วัตถุประสงค์รายการทางการเกษตรให้ใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร</p> <p>หยุดใช้วัตถุประสงค์รายการทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามช่วงเวลาที่เหมาะสมในฉลากกำกับการใช้วัตถุประสงค์รายการทางการเกษตรแต่ละชนิด หรือให้เป็นไปตามคำแนะนำของทางราชการ</p> <p>กรณีที่มีหลักฐานหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการใช้วัตถุประสงค์รายการทางการเกษตรไม่ตรงตามคำแนะนำให้วิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลโดยห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์สารพิษตกค้างและเก็บผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>กรณีผลการวิเคราะห์สารพิษตกค้าง มีปริมาณตกค้างสูงสุกเกินค่ามาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา และดำเนินการแก้ไขหรือป้องกันการเกิดซ้ำ รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้</p>	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ห้ามผลิตนำเข้าส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายพ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม	ข้อกำหนดหลัก
	3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออกห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า	ข้อกำหนดหลัก
	3.4 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ได้หรือห้ามใช้ในประเทศและประเทศคู่ค้า	ข้อเสนอแนะ
	3.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้องโดยตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ข้อกำหนดรอง
	3.6 ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกันเว้นแต่จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือมีข้อมูลทางวิชาการรับรอง	ข้อเสนอแนะ
	3.7 ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	ข้อเสนอแนะ
	3.8 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรหากมีการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง	ข้อกำหนดรอง
	3.9 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละชนิดและสามารถควบคุมการหยิบใช้ได้ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล	ข้อกำหนดรอง
	3.10 จัดเก็บสารเคมีอื่นเช่นน้ำมันเชื้อเพลิงสารทำความสะอาดสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ทางการเกษตรให้เป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
	3.11 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ภายหลังการใช้ทุกครั้งและกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.12 ทำลายหรือกำจัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้ว ด้วยวิธีที่ถูกต้องเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้	ข้อกำหนดรอง
	3.13 เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุในสถานที่เฉพาะ หรือทำลายด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้	ข้อกำหนดรอง
	3.14 บันทึกหรือจัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เก็บไว้ในสถานที่เก็บ	ข้อกำหนดหลัก
	3.15 ผู้ปฏิบัติงานและ/หรือผู้ควบคุม ต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้องโดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
	3.16 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ข้อกำหนดรอง
	3.17 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรสวมเสื้อผ้าให้มิดชิดมีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษได้แก่หน้ากากหรือผ้าปิดจมูกถุงมือ หมวกและสวมรองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ	ข้อกำหนดรอง
	3.18 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรอยู่เหนือลมตลอดเวลา รวมถึงต้องระวังละอองฟุ้งกระจายไปปนเปื้อนแปลงใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดรอง
	3.19 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร อาบน้ำสระผมและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่นเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นต้องนำไปซักให้สะอาดทุกครั้งโดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ	ข้อกำหนดรอง
	3.20 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วนเช่น น้ำยาล้างตาน้ำสะอาดทราย ฯลฯ	ข้อแนะนำ
	3.21 มีเอกสารคำแนะนำการปฏิบัติ กรณีที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินแสดงไว้ให้เห็นชัดเจนในบริเวณที่เก็บสารเคมี	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
<p>4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว</p> <p>(1) แผนควบคุมการผลิต</p>	<p>4.1 มีแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามวัตถุประสงค์โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับหรือข้อมูลจากทางราชการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านพืชหรือข้อมูลจากคู่ค้าเพื่อกำหนดมาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคและ/หรือคุณภาพของผลิตผลและ/หรือสิ่งแวดล้อมและ/หรือสุขภาพความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน</p>	ข้อกำหนดรอง
<p>(2) ปัจจัยการผลิต</p>	<p>4.2 จัดทำรายการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ส่วนขยายพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการปริมาณ วัน/เดือน/ปี ที่จัดซื้อ และบันทึกข้อมูล</p>	ข้อกำหนดรอง
<p>- ส่วนขยายพันธุ์</p>	<p>4.3 ส่วนขยายพันธุ์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ตรงตามพันธุ์สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติของส่วนขยายพันธุ์ได้</p>	ข้อแนะนำ
	<p>4.4 ส่วนขยายพันธุ์ควรมีอายุ 10-12 เดือน และแต่ละส่วนขยายพันธุ์มี 2-3 ตา ปราศจากโรคและแมลง</p>	ข้อแนะนำ
<p>- ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน</p>	<p>4.5 มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์เคมีและกายภาพสู่ผลิตผลในระดับที่จะทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภคและใช้ปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดินที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>4.6 หากเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์มปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์หรือผ่านกระบวนการอื่นอย่างเพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดโรคสู่คน ทั้งนี้ให้บันทึกข้อมูลที่ระบุวิธีการ วันที่และช่วงเวลาทำปุ๋ยอินทรีย์</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>4.7 ไม่ใช้สิ่งขับถ่ายของคนมาเป็นปุ๋ย</p>	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.8 พื้นที่เก็บรักษาผสมและขนย้ายปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน หรือพื้นที่สำหรับหมักปุ๋ยอินทรีย์แยกเป็นสัดส่วนและอยู่ในบริเวณที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกพืชและแหล่งน้ำ	ข้อกำหนดตรง
	4.9 ใช้ปุ๋ยให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน และความต้องการของพืช	ข้อเสนอแนะ
- เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	4.10 จัดให้มีเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะ
	4.11 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้งาน	ข้อเสนอแนะ
	4.12 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะ
	4.13 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละครั้ง หากพบมีความคลาดเคลื่อน ต้องปรับปรุงซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้	ข้อกำหนดตรง
	4.14 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและขนส่งผลิตผลทุกครั้ง ก่อนการใช้งานและหลังใช้งานเสร็จแล้ว	ข้อเสนอแนะ
- การจัดการในขั้นตอนการผลิต	4.15 ดินที่ปลูกควรเป็นดินที่ระบายน้ำได้ดี	ข้อเสนอแนะ
	4.16 ใช้ระยะปลูกที่เหมาะสมตามอายุการเก็บเกี่ยว (ชิงอ่อน หรือชิงดอกแดงหรือชิงแก่) ที่ต้องการ เพื่อให้ได้ชิงที่มีคุณภาพ	ข้อเสนอแนะ
	4.17 มีการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชในดิน ทั้งนี้ ต้องไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคและคุณภาพของชิงและสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
	4.18 คลุมดิน เพื่อรักษาความชื้นในดิน	ข้อเสนอแนะ
	4.19 กลบโคน เพื่อให้ชิงแตกหน่อดี แง่งชิงเจริญเติบโตดี ป้องกันการเกิดขี้หวี และเป็นการกำจัดวัชพืช	ข้อกำหนดตรง
	4.20 ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เมื่อสำรวจพบในปริมาณที่มีความเสียหายในระดับเศรษฐกิจ	ข้อเสนอแนะ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.21 ควบคุมและกำจัดวัชพืช ให้อยู่ในระดับที่ไม่เสียหายต่อการเจริญเติบโตของพืช	ข้อเสนอแนะ
	4.22 มีมาตรการเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดโรค เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน	ข้อเสนอแนะ
- การกำจัดของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือ ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต	4.23 เผาทำลายส่วนของพืชที่มีโรคเข้าทำลายนอกแปลงปลูก โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
	4.24 แยกประเภทของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือ ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้ชัดเจนรวมทั้งมีที่ทิ้งขยะให้เพียงพอหรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน รวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต	ข้อเสนอแนะ
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	5.1 เก็บเกี่ยวพืชที่มีอายุเก็บเกี่ยวเหมาะสม โดยมีคุณภาพตามความต้องการของตลาด หรือตามข้อกำหนดของลูกค้า	ข้อกำหนดหลัก
	5.2 คัดแยกพืชที่ไม่ได้คุณภาพออกจากพืชที่มีคุณภาพ หากมีการคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่าย ให้เป็นไปตามข้อกำหนดใน มกษ.3002มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง พืช หรือตามข้อกำหนดของลูกค้า	ข้อกำหนดรอง
	5.3 เก็บเกี่ยวด้วยวิธีการที่เหมาะสมและระมัดระวัง เพื่อป้องกันพืชเป็นรอยตำหนิ	ข้อกำหนดรอง
	5.4 แยกภาชนะในการบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างชัดเจนจากภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยวและการขนย้าย เพื่อป้องกันการปนเปื้อน	ข้อกำหนดหลัก
	5.5 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และภาชนะบรรจุ ให้เป็นสัดส่วน โดยแยกออกจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีอื่น ๆ ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน และให้มีการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค	ข้อกำหนดรอง
	5.6 ป้องกันสัตว์เลี้ยวไม่ให้อยู่ในบริเวณปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานที่เก็บเกี่ยว คัดบรรจุ และเก็บรักษา หากมีความเสี่ยงในการเป็นพาหะนำโรค ให้มีมาตรการป้องกัน	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	5.7 จัดวางเหยื่อหรือกับดัก เพื่อกำจัดสัตว์พาหะนำโรค ในบริเวณที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุและวัสดุ รวมถึงให้มีการบันทึกข้อมูล	ข้อกำหนดรอง
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษาและ การขนส่ง	6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลิตผล และ/หรือเก็บรักษาผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภคและคุณภาพของผลิตผล	ข้อกำหนดรอง
	6.2 การจัดวางผลิตผลในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวในแปลงปลูกต้องเหมาะสม สามารถป้องกันการเสื่อมสภาพของผลิตผลอันเนื่องมาจากความร้อนและแสงแดด	ข้อกำหนดรอง
	6.3 ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิกูล และสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน	ข้อกำหนดรอง
	6.4 ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร หรือปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในการขนย้ายหรือขนส่งผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค ในกรณีที่ไม่สามารถแยกพาหนะในการขนย้ายหรือขนส่งได้ ต้องทำความสะอาดพาหนะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนดังกล่าว รวมถึงมีการบันทึกการใช้พาหนะขนส่ง	ข้อกำหนดรอง
	6.5 เลือกใช้ภาชนะที่เหมาะสมในการบรรจุขั้นต้น เพื่อการขนถ่ายผลิตผลจากภายในพื้นที่แปลงปลูกไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุที่เหมาะสม	ข้อกำหนดรอง
	6.6 การขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวังและป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภคได้	ข้อกำหนดรอง
	6.7 ขนส่งผลิตผลที่บรรจุภาชนะแล้วด้วยความระมัดระวังไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยว และ/หรือหลังการตัดแต่งคัดคุณภาพหรือคัดขนาดแล้ว	ข้อกำหนดรอง
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	7.1 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจหรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	7.2 ต้องมีการดูแลสุลักษณะส่วนบุคคลของผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ข้อกำหนดหลัก
	7.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานสามารถป้องกันของเสียต่างๆ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลิตผล	ข้อกำหนดรอง
	7.4 รายงานให้ผู้ดูแลการผลิตทราบ ในกรณีผู้ปฏิบัติงานเจ็บป่วยเพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ข้อแนะนำ
	7.5 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุดิบทางการเกษตร ได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ข้อกำหนดรอง
	7.6 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน	ข้อแนะนำ
	7.7 จัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ	ข้อแนะนำ
	7.8 เจ้าของและผู้ปฏิบัติงานมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ข้อแนะนำ
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ (1) เอกสารและบันทึกข้อมูล	<p>8.1 กรณีแหล่งน้ำและพื้นที่ปลูกอยู่ในสภาวะเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ให้มีบันทึกผลการวิเคราะห์น้ำและดิน (ข้อกำหนด 1.1 และข้อกำหนด 2.1)</p> <p>8.2 มีบันทึกผลการวิเคราะห์น้ำและดินในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน (ข้อกำหนด 1.3 และข้อกำหนด 3.3)</p> <p>8.3 มีบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีที่ใช้รมหรือราดดิน (ข้อกำหนด 2.4)</p> <p>8.4 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก (ข้อกำหนด 2.8)</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p> <p>ข้อกำหนดรอง</p> <p>ข้อกำหนดหลัก</p> <p>ข้อกำหนดรอง</p>

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	8.5 มีประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี (ข้อกำหนด 2.9)	ข้อเสนอแนะ
	8.6 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ อย่างน้อยให้ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและวิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนด 3.1)	ข้อกำหนดหลัก
	8.7 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตร (ข้อกำหนด 3.4)	ข้อเสนอแนะ
	8.8 มีบันทึกหรือบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่จัดเก็บ (ข้อกำหนด 3.14)	ข้อกำหนดหลัก
	8.9 มีแผนควบคุมการผลิต (ข้อกำหนด 4.1)	ข้อกำหนดรอง
	8.10 มีบันทึกการปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ส่วนขยายพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปี ที่จัดซื้อ (ข้อกำหนด 4.2 และ 4.3)	ข้อกำหนดรอง
	8.11 มีบันทึกการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ (ข้อกำหนด 4.6)	ข้อกำหนดรอง
	8.12 มีบันทึกการจัดวางเหยื่อหรือกับดัก เพื่อกำจัดสัตว์พาหะนำโรค (ข้อกำหนด 5.7)	ข้อกำหนดรอง
	8.13 มีบันทึกข้อมูลการใช้พาหนะขนส่ง กรณีมีการใช้พาหนะร่วมกับการขนส่งวัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือ ปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน (ข้อกำหนด 6.4)	ข้อกำหนดรอง
	8.14 มีบันทึกการฝึกอบรม สุขลักษณะส่วนบุคคล (ข้อกำหนด 7.1)	ข้อกำหนดรอง
	8.15 มีหลักฐานผลการตรวจสุขภาพของผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนด 7.5)	ข้อกำหนดรอง
(2) การตามสอบ	8.16 ชิงที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้ายหรือบรรจุ เพื่อจำหน่ายให้ระบุรุ่นผลิตผลหรือติดรหัสหรือเครื่องหมาย แสดงแหล่งผลิตหรือวันที่เก็บเกี่ยวเพื่อให้สามารถตรวจสอบที่มาของชิงได้	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	8.17 ในกรณีมีการจำหน่ายชิงบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อหรือแหล่งที่นำชิงไปจำหน่ายรวมถึงปริมาณที่จำหน่าย	ข้อกำหนดตรง
	8.18 เก็บรักษาสินบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้อย่างน้อย 2 ปีของการผลิตติดต่อกัน หรือตามที่ผู้ประกอบการหรือประเทศคู่ค้าต้องการเพื่อให้สามารถตามสอบและเรียกคืนสินค้าเมื่อเกิดปัญหาได้	ข้อกำหนดตรง
	8.19 กรณีที่พบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยให้สืบหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกและให้มีการบันทึกข้อมูล	ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

(Certification Scheme for Good Agricultural Practices)

ภาคผนวก.... : หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
ถั่วเมล็ดแห้ง

1. ขอบข่าย

ภาคผนวกนี้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับการตรวจประเมินและให้การรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับถั่วเมล็ดแห้ง (มกษ. 4902 - 2558)

2. ระดับของข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับถั่วเมล็ดแห้ง แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดหลัก (major requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางตรงหรือรุนแรงผลิตผล ทำให้ผลิตผลไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และ/หรือคุณภาพไม่เหมาะสมต่อการบริโภค และ/หรือทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับอันตรายจากการทำงานหรือสุขภาพ และ/หรือเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อกำหนดรอง (minor requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อผลิตผล ทำให้ผลิตผลมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยอาหาร และ/หรืออาจทำให้คุณภาพไม่เหมาะสมในการบริโภค และ/หรืออาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือผู้ปฏิบัติงานอาจได้รับอันตรายในการทำงานหรือมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะ (recommendations) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตถั่วเมล็ดแห้ง

3. เกณฑ์การตัดสิน

3.1 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักทุกข้อ

3.2 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดรอง ไม่น้อยกว่า 70% ของจำนวนข้อกำหนดรองทั้งหมด กรณีการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองมาตรฐานในรอบต่อไป ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับถั่วเมล็ดแห้ง ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
1. น้ำ น้ำที่ใช้ในแปลงปลูก	1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล กรณีแหล่งน้ำมีสภาพแวดล้อมที่ความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์น้ำ โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดหลัก
	1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้	ข้อกำหนดหลัก
	1.3 เก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และให้เก็บตัวอย่างน้ำเพิ่มทุกครั้งในช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อนส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือส่งห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บใบแจ้งผลวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดรอง
	1.4 น้ำสำหรับละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตร ต้องมีคุณภาพที่ไม่ทำให้ประสิทธิภาพของปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลง	ข้อแนะนำ
	1.5 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืช และความชื้นของดิน	ข้อกำหนดรอง
	1.6 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสีย และลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ	ข้อกำหนดรอง
	1.7 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น น้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูก และพื้นที่โดยรอบ	ข้อกำหนดรอง
	1.8 บำรุงรักษาระบบการให้น้ำและดูแลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	1.9 แหล่งน้ำสำหรับการเกษตร ไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดจากการทำลายสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
	1.10 มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
2. พื้นที่ปลูก	<p>2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผลที่กระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค</p> <p>กรณีพื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้วิเคราะห์ดิน โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p>	ข้อกำหนดหลัก
	2.2 กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่ามีวิธีการบำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้	ข้อกำหนดรอง
	2.3 เก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และเก็บตัวอย่างดินเพิ่มทุกครั้งในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดรอง
	2.4 พื้นที่ปลูกใหม่ไม่เป็นพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากมีผลกระทบต่อให้มีมาตรการในการลด หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น	ข้อกำหนดรอง
	2.5 วางผังแปลง จัดทำแปลง หรือปรับปรุงผังแปลง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม คุณภาพผลิตผล และสุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดรอง
	2.6 ดูแลรักษาพื้นที่ที่ปลูกถั่ว เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน	ข้อเสนอแนะ
	2.7 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก โดยระบุชื่อเจ้าของพื้นที่ปลูก สถานที่ติดต่อ ชื่อผู้ดูแลแปลง (ถ้ามี) สถานที่ติดต่อ ที่ตั้งแปลงปลูก แผนที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังแปลงปลูก ชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก	ข้อกำหนดหลัก
	2.8 มีประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี	ข้อกำหนดหลัก
	2.9 พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร	3.1 หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำใน	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>ฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร</p> <p>หยุดใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามช่วงเวลาที่เหมาะสมไว้ในฉลากกำกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรแต่ละชนิดหรือให้เป็นไปตามคำแนะนำของทางราชการ</p> <p>กรณีที่มีหลักฐานหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ตรงตามคำแนะนำให้วิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลโดยห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์สารพิษตกค้าง และเก็บผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>กรณีผลการวิเคราะห์สารพิษตกค้างมีปริมาณตกค้างสูงสุดเกินค่ามาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา และดำเนินการแก้ไขหรือป้องกันการเกิดซ้ำ รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้</p>	
	3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม	ข้อกำหนดหลัก
	3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.4 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ได้ หรือห้ามใช้ในประเทศและประเทศคู่ค้า	คำแนะนำ
	3.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้องโดยตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ข้อกำหนดรอง
	3.6 ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เว้นแต่จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือมีข้อมูลทางวิชาการรับรอง	ข้อกำหนดรอง
	3.7 ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสม เพื่อลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	คำแนะนำ
	3.8 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุ ซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง	ข้อกำหนดรอง

	3.9 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆเป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละชนิดและสามารถควบคุมการหยิบใช้ได้ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล	ข้อกำหนดหลัก
	3.10 จัดเก็บสารเคมีอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำความสะอาด สารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ทางการเกษตรให้เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์และสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	3.11 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ภายหลังการใช้ทุกครั้ง และกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดรอง
	3.12 ทำลาย หรือกำจัดภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้ว ด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้	ข้อกำหนดรอง
	3.13 ให้เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุ ในสถานที่เฉพาะ หรือทำลายด้วยวิธีที่ถูกต้อง เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้	ข้อกำหนดรอง
	3.14 บันทึก หรือจัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เก็บไว้ในสถานที่เก็บ	ข้อกำหนดรอง
	3.15 ผู้ปฏิบัติงาน และ/หรือผู้ควบคุมต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้องโดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
	3.16 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.17 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร สวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และสวมรองเท้า เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ	ข้อกำหนดหลัก
	3.18 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรอยู่เหนือลมตลอดเวลา รวมถึงต้องระวังละอองฟุ้งกระจายไปปนเปื้อนแปลงใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	3.19 ผู้พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตร อาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่น เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นต้องนำไปซักให้สะอาดทุกครั้ง โดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ	ข้อกำหนดหลัก
	3.20 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล และอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทราย ฯลฯ	ข้อกำหนดรอง
	3.21 มีเอกสารคำแนะนำการปฏิบัติ กรณีที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินแสดงไว้ให้เห็นชัดเจนในบริเวณเก็บสารเคมี	ข้อแนะนำ
4. การจัดการ		

<p>คุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว</p> <p>(1) แผนควบคุมการผลิต</p>	<p>4.1 จัดทำแผนควบคุมการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับ หรือข้อมูลจากทางราชการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านพืชนั้น ๆ หรือข้อมูลจากคู่ค้า เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลเสียต่อความปลอดภัย และ/หรือคุณภาพของผลผลิต และ/หรือสิ่งแวดล้อม และ/หรือสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p>
<p>(2) ปัจจัยการผลิต</p>	<p>4.2 จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลปัจจัยการผลิต แหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ใช้ในกระบวนการผลิต พร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปี ที่จัดซื้อ</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p>
<p>-เมล็ดพันธุ์</p>	<p>4.3 เมล็ดพันธุ์ต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ตรงตามพันธุ์ มีคุณภาพตามมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติของเมล็ดพันธุ์ได้</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p>
	<p>4.4 ทดสอบการงอกของเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก โดยควรมีความงอกตามมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์จำหน่าย</p>	<p>ข้อแนะนำ</p>
	<p>4.5 หากมีการคลุกหรือเคลือบเมล็ดพันธุ์ด้วยวัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามวิธีการและอัตราตามคำแนะนำบนฉลากที่ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย และบันทึกข้อมูลไว้</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p>
<p>รายการ</p>	<p>ข้อกำหนด</p>	<p>ระดับข้อกำหนด</p>
<p>-ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน</p>	<p>4.6 มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์ เคมี และกายภาพ สู่ผลผลิตในระดับที่จะทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค และใช้ปุ๋ยที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p>
	<p>4.7 หากเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์ม ปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ หรือผ่านกระบวนการอื่นอย่างเพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดโรคสู่คน ทั้งนี้ ให้บันทึกข้อมูลที่ระบุวิธีการ วันที่ และช่วงเวลาทำปุ๋ยอินทรีย์</p>	<p>ข้อกำหนดรอง</p>
	<p>4.8 ไม่ใช่สิ่งขับถ่ายของคนมาเป็นปุ๋ย</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p>
	<p>4.9 พื้นที่เก็บรักษา ผสม และขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน หรือพื้นที่สำหรับหมักปุ๋ยอินทรีย์ แยกเป็นสัดส่วนและอยู่ในบริเวณที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกถั่วและแหล่งน้ำ</p>	<p>ข้อกำหนดรอง</p>
	<p>4.10 ใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม และใช้ในอัตราตามคำแนะนำบนฉลาก</p>	<p>ข้อกำหนดรอง</p>

(3) เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	4.11 จัดให้มีเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะ
	4.12 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้งาน	ข้อกำหนดรอง
	4.13 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดรอง
	4.14 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรง ในการปฏิบัติงานอย่างน้อยปีละครั้ง หากพบว่ามีความคลาดเคลื่อน ต้องปรับปรุงซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน	ข้อกำหนดรอง
	4.15 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรรวมทั้งภาชนะที่ใช้ในการบรรจุ และขนส่งผลิตผลทุกครั้งก่อนการใช้งาน และหลังใช้งานเสร็จแล้ว	ข้อเสนอแนะ
(4) การจัดการในขั้นตอนการผลิต	4.16 ใช้วิธีการปลูกที่เหมาะสมกับถั่วแต่ละชนิดตามคำแนะนำในการปลูกของทางราชการ	ข้อกำหนดรอง
	4.17 คลุกเมล็ดพันธุ์ถั่วด้วยปุ๋ยชีวภาพไรโซเบียมตามชนิดของถั่วก่อนปลูก	ข้อกำหนดรอง
	4.18 ควรใช้ระบบการปลูกพืชหมุนเวียน (crop rotation) ในการผลิตถั่วเมล็ดแห้ง	ข้อเสนอแนะ
	4.19 ตรวจสอบการเข้าทำลายของโรค และแมลงศัตรูพืช ในแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากพบในปริมาณที่เกิดความเสียหายในระดับเศรษฐกิจให้ใช้วิธีที่เหมาะสมในการป้องกันกำจัด	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
(5) การกำจัดของเสีย และสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต	4.20 ควบคุมและกำจัดวัชพืช ให้อยู่ในระดับที่ไม่เกิดผลเสียต่อการเจริญเติบโตของต้นถั่ว	ข้อกำหนดหลัก
	4.21 เผาทำลายส่วนของพืชที่มีโรคเข้าทำลายนอกแปลงปลูก โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	4.22 แยกประเภทของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต ให้ชัดเจน รวมทั้งมีที่ทิ้งขยะให้เพียงพอ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน และรวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต	ข้อเสนอแนะ
5. การเก็บเกี่ยว และการปฏิบัติการหลังการเก็บเกี่ยว	5.1 เก็บเกี่ยวฝัก/ต้นถั่วในระยะที่เหมาะสม โดยพิจารณาความแห้งของฝัก และสีของฝักถั่วที่เปลี่ยนไปซึ่งอาจพิจารณาร่วมกับอายุการเก็บเกี่ยวของถั่วชนิดนั้น ๆ ทั้งนี้ ขึ้นกับพันธุ์ แหล่งปลูก ฤดูปลูก และ/หรือสภาพภูมิอากาศ	ข้อกำหนดหลัก
	5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค หากมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเพื่อวัตถุประสงค์ในการเก็บเกี่ยว ต้องเป็นไปตามข้อ 3.	ข้อกำหนดหลัก

	5.3 เลือกเครื่องมือในการเก็บเกี่ยว/เกี่ยว-นวด และตั้งความเร็วรอบให้เหมาะสมกับชนิดถั่ว	ข้อแนะนำ
	5.4 ใช้วิธีการและเครื่องมือในการลดความชื้นที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของเมล็ดถั่ว	ข้อกำหนดรอง
	5.5 ลดความชื้นเมล็ดถั่ว ให้มีความชื้นตามมาตรฐานทางการค้าของถั่วชนิดนั้นๆ หรือตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า ก่อนบรรจุ เพื่อเตรียมจำหน่าย เช่น ถั่วเขียวต้องมีความชื้นไม่เกิน 14%	ข้อกำหนดหลัก
	5.6 มีการคัดแยกถั่วเมล็ดแห้งที่ไม่ได้คุณภาพออกจากถั่วที่มีคุณภาพ	ข้อกำหนดหลัก
	5.7 กรณีที่มีการแบ่งชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่าย ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้อง หรือตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า	
	5.8 มีการป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีการคัดเลือกหรือมีการเก็บรวบรวมในแปลงแล้ว และไม่วางผลิตภัณฑ์เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดินโดยตรง	ข้อกำหนดหลัก
	5.9 แยกภาชนะที่ใช้ในการบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรอย่างชัดเจนจากภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยว และการขนย้าย เพื่อป้องกันการปนเปื้อน	ข้อกำหนดหลัก
	5.10 วัสดุที่ใช้ผลิต อุปกรณ์ และภาชนะบรรจุ ที่สัมผัสกับถั่วเมล็ดแห้งโดยตรง ต้องสะอาดไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน	ข้อกำหนดหลัก
	5.11 ดูแลรักษาและตรวจสอบอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุให้สะอาด และมีสภาพพร้อมใช้งาน	ข้อกำหนดหลัก
รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	5.12 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และภาชนะบรรจุ ให้เป็นสัดส่วน โดยแยกออกจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีอื่นๆ ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน และให้มีการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค	ข้อกำหนดรอง
	5.13 สถานที่ที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสามารถป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนต่อถั่วเมล็ดแห้งได้	ข้อกำหนดหลัก
	5.14 จัดทำมาตรการป้องกันหากพบความเสี่ยงในการปนเปื้อนอันตรายทางกายภาพจากอุปกรณ์และเครื่องมือ	ข้อแนะนำ
6. การพักผลผลิต การขนย้ายในแปลงปลูกการเก็บรักษา และการขนส่ง	6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลผลิต และ/หรือเก็บรักษาผลผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลเสียต่อความปลอดภัยในการบริโภคและคุณภาพของผลผลิต	ข้อกำหนดหลัก

	6.2 ใช้วัสดุปูรองพื้นในบริเวณพักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งปฏิกูล เศษดินและสิ่งสกปรก และสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน	ข้อกำหนดรอง
	6.3 ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุนตรายทางการเกษตร หรือปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในการขนย้ายหรือขนส่งผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค ในกรณีที่ไม่สามารถแยกพาหนะในการขนย้ายหรือขนส่งได้ ต้องทำความสะอาดพาหนะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนดังกล่าว รวมถึงมีการบันทึกการใช้พาหนะขนส่ง	ข้อกำหนดหลัก
	6.4 เลือกใช้ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขั้นต้น ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากอันตราย และผลเสียต่อคุณภาพของถั่วเมล็ดแห้ง เพื่อการขนถ่ายผลิตผลภายในพื้นที่แปลงปลูกไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุที่เหมาะสม	ข้อกำหนดหลัก
	6.5 การขนย้ายผลิตผลในแปลงปลูกให้ปฏิบัติด้วยความระมัดระวังและป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภคได้	ข้อกำหนดหลัก
	6.6 มีมาตรการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูในโรงเก็บ หากมีการใช้วัตถุนตรายทางการเกษตร ต้องเป็นไปตามข้อ 3	ข้อกำหนดหลัก
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ	ข้อกำหนดหลัก
	7.2 กรณีผู้ปฏิบัติงานเจ็บป่วยต้องรายงานให้ผู้ดูแลการผลิตทราบเพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	7.3 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุนตรายทางการเกษตรควรได้รับการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ข้อกำหนดรอง
	7.4 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดหลัก
	7.5 จัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ	ข้อกำหนดหลัก
8. การบันทึกข้อมูล (1) เอกสารและบันทึกข้อมูล	8.1 มีบันทึกข้อมูลการใช้น้ำที่มีรายละเอียดต่างๆ เช่น ชนิดพีช วันที่ สถานที่ และปริมาณน้ำที่ใช้ หรือระยะเวลาการให้น้ำ (ข้อกำหนดข้อ 1.1 และ 1.5)	ข้อแนะนำ
	8.2 มีบันทึกข้อมูลผลการวิเคราะห์น้ำ (ข้อกำหนดข้อ 1.3)	ข้อแนะนำ
	8.3 มีบันทึกข้อมูลของดินที่มีรายละเอียดต่างๆ เช่น ผลการวิเคราะห์ดิน ประวัติการใช้ที่ดิน (ข้อกำหนดข้อ 2.1, 2.3 และ 2.8)	ข้อแนะนำ
	8.4 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก (ข้อกำหนดข้อ 2.7)	ข้อกำหนดหลัก

	8.5 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบรายทางการเกษตรทุกครั้งที่ใช้ อย่างน้อยให้ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและวิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 3.1, 4.5, 5.2 และ 6.6)	ข้อกำหนดหลัก
	8.6 มีบันทึกข้อมูล/หลักฐานการได้มาของวัตถุดิบรายทางการเกษตร และมีบันทึกรายชื่อวัตถุดิบรายทางการเกษตรที่จัดเก็บ (ข้อกำหนดข้อ 3.4 และ 3.14)	ข้อกำหนดหลัก
	8.7 มีบันทึกแผนควบคุมการผลิต (ข้อกำหนดข้อ 4.1)	ข้อกำหนดหลัก
	8.8 มีบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการได้มาและการใช้ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน เช่น วันที่ ชนิด ปริมาณ อัตราที่ใช้ วิธีการใช้ ช่วงระยะเวลาของการปลูกพืชที่มีการใช้ปุ๋ย และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 4.2, 4.6 และ 4.10)	ข้อกำหนดรอง
	8.9 มีบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์(ข้อกำหนดข้อ 4.2 และ 4.3)	ข้อกำหนดหลัก
	8.10 มีบันทึกข้อมูลวิธีการ วันที่ และช่วงเวลาการทำปุ๋ยอินทรีย์ หากมีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง (ข้อกำหนดข้อ 4.7)	
	8.11 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญที่มีผลต่อความปลอดภัยและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (ข้อกำหนดข้อ 5.1, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7)	ข้อกำหนดหลัก
	8.12 มีบันทึกข้อมูลการใช้พาหนะขนส่ง (ข้อกำหนดข้อ 6.3)	ข้อกำหนดรอง
	8.13 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการฝึกอบรม และ/หรือเก็บหลักฐานผลการตรวจสอบสุขภาพ และ/หรือการจัดการด้านสุขลักษณะส่วนบุคคล (ข้อกำหนดข้อ 7.1, 7.2 และ 7.4)	ข้อกำหนดหลัก
รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	8.14 จัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตในฤดูกาลนั้น ๆ รวมทั้งมีการบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล	ข้อกำหนดรอง
	8.15 มีการจัดเก็บเอกสารและ/หรือบันทึกข้อมูลเป็นหมวดหมู่แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาลเพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้	ข้อกำหนดรอง
(2) การตามสอบและการทบทวนวิธีปฏิบัติ -การตามสอบ	8.16 ผลิตผลที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้ายหรือบรรจุ เพื่อจำหน่ายให้ระบุรุ่นถั่วเมล็ดแห้งหรือติดรหัสหรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิตหรือวันที่เก็บเกี่ยวให้สามารถตรวจสอบที่มาของถั่วเมล็ดแห้งได้	ข้อกำหนดรอง
	8.17 ในกรณีที่มีการจำหน่ายถั่วเมล็ดแห้ง ต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อหรือแหล่งที่นำถั่วเมล็ดแห้งในแต่ละรุ่นไปจำหน่าย รวมถึงปริมาณที่จำหน่าย	ข้อกำหนดรอง

	8.18 เก็บรักษาสันติทกข้อมูลการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้อย่างน้อย 2 ปี ของการผลิตติดต่อกัน หรือตามที่ผู้ประกอบการหรือประเทศคู่ค้าต้องการเพื่อให้สามารถตามสอบ และเรียกคืนสินค้าเมื่อเกิดปัญหาได้	ข้อกำหนดหลัก
	8.19 กรณีพบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ต้องแยกถั่วเมล็ดแห้งและป้องกันไม่ให้เกิดการนำไปจำหน่าย หากพบหลังจากจำหน่ายแล้วให้รีบแจ้งผู้ซื้อผลิตผลทันที	ข้อกำหนดรอง
	8.20 กรณีที่พบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้สืบหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกและให้มีการบันทึกข้อมูล	ข้อเสนอแนะ
-การทบทวนวิธีปฏิบัติ	8.21 ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือทบทวนบันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อให้มั่นใจในกระบวนการผลิต และปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บบันทึกข้อมูลการทบทวนและแก้ไขไว้	ข้อเสนอแนะ
	8.22 มีการแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้อง และเก็บบันทึกข้อมูลการแก้ปัญหาข้อร้องเรียนไว้	ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Certification Scheme for Good Agricultural Practices)

ภาคผนวก.. : หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มहां

1. ขอบข่าย

ภาคผนวกนี้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับการตรวจประเมินและให้การรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มहां (มกษ. 6911-2558)

2. ระดับของข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มहां แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดหลัก (major requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางตรงหรือรุนแรงผลิตผล ทำให้ผลิตผลไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และ/หรือคุณภาพไม่เหมาะสมต่อการบริโภค และ/หรือทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับอันตรายจากการทำงานหรือสุขภาพ และ/หรือเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อกำหนดรอง (minor requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อผลิตผล ทำให้ผลิตผลมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยอาหาร และ/หรืออาจทำให้คุณภาพไม่เหมาะสมในการบริโภค และ/หรืออาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือผู้ปฏิบัติงานอาจได้รับอันตรายในการทำงานหรือมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะ (recommendations) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตฟาร์มहां

3. เกณฑ์การตัดสิน

การตัดสินผลการตรวจประเมินว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีเกณฑ์ดังนี้

3.1 ผลการตรวจประเมินต้องผ่านตามเกณฑ์ข้อกำหนดหลักทุกข้อ และ

3.2 ผลการตรวจประเมินข้อกำหนดรองต้องผ่านเกณฑ์ทุกข้อ ทั้งนี้ หากไม่ผ่านในการตรวจประเมินครั้งแรก ต้องมีการแก้ไขหรือเสนอแผนการแก้ไข พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จตามที่ระบุในแผนการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

4. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มห่าน ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนด

รายการ	เกณฑ์กำหนด	ระดับ
1. องค์ประกอบฟาร์ม		
1.1 สถานที่ตั้ง	1.1.1 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่ออันตรายทางกายภาพทางเคมี และชีวภาพ มีแหล่งน้ำที่เหมาะสมเพียงพอ	ข้อกำหนดหลัก
	1.1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยง	ข้อเสนอแนะ
1.2 ฝูงและลักษณะฟาร์ม	1.2.1 มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ และแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน	ข้อกำหนดหลัก
	1.2.2 มีพื้นที่เพียงพอ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	1.2.3 มีรั้วรอบบริเวณพื้นที่การเลี้ยงอย่างเหมาะสม	ข้อกำหนดรอง
	1.2.4 มีพื้นที่การเลี้ยงแยกเป็นสัดส่วนจากที่พักอาศัย	ข้อเสนอแนะ
1.3 โรงเรือน	1.3.1 มีโครงสร้างแข็งแรง ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อห่านและบุคลากร ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา มีการระบายอากาศได้ดี	ข้อกำหนดหลัก
	1.3.2 มีพื้นที่ในโรงเรือนเพียงพอในการเลี้ยง	ข้อกำหนดหลัก
2. อาหารสำหรับห่าน	2.1 ต้องมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์	ข้อกำหนดหลัก
	2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารเองในฟาร์ม ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์	ข้อกำหนดหลัก
	2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารชั้นทางกายภาพเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์กรณีมีปัญหาหรือข้อสงสัย	ข้อกำหนดรอง
	2.4 มีสถานที่เก็บอาหาร แยกเป็นสัดส่วน และเก็บในสภาพที่ป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพ	ข้อกำหนดหลัก
	2.5 ห่านทุกตัวได้รับอาหารหยابและอาหารชั้นที่มีคุณภาพดีเพียงพอและเหมาะสมตามช่วงวัยของห่าน	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	เกณฑ์กำหนด	ระดับ
3. น้ำ	3.1 น้ำที่ใช้เลี้ยง และใช้ในฟาร์ม มีคุณภาพเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ในการใช้	ข้อกำหนดหลัก
	3.2 ทานได้รับน้ำอย่างเพียงพอและทั่วถึง	ข้อกำหนดหลัก
	3.3 แหล่งน้ำในฟาร์มอยู่ในบริเวณที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย และมีการจัดการดูแลแหล่งน้ำอย่างเหมาะสม	ข้อกำหนดหลัก
	3.4 กรณีใช้แหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีแนวทางป้องกันการแพร่ระบาดของโรคผ่านแหล่งน้ำ	ข้อกำหนดหลัก
4. การจัดการฟาร์ม 4.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม	มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ และสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดรอง
4.2 บุคลากร	4.2.1 มีจำนวนบุคลากรพอเหมาะกับจำนวนทานที่เลี้ยง จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน	ข้อกำหนดรอง
	4.2.2 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงทานต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยงเพื่อให้จัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ข้อกำหนดรอง
	4.2.3 มีผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงที่เป็นสัตวบาล หรือผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาล หรือผู้ที่มีประสบการณ์	ข้อกำหนดรอง
	4.2.4 มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก กำกับดูแลด้านสุขภาพทาน	ข้อกำหนดหลัก
	4.2.5 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี และมีใบรับรองการตรวจสุขภาพเป็นประจำ อย่างน้อยปีละครั้ง	ข้อกำหนดหลัก
4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา	4.3.1 โรงเรือน อุปกรณ์และบริเวณโดยรอบในฟาร์ม สะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อทานและบุคลากร	ข้อกำหนดหลัก
	4.3.2 หลังจากย้ายทานชุดเก่าออก ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ และปิดพักโรงเรือนเป็นเวลาอย่างน้อย 14 วัน ก่อนนำทานชุดใหม่เข้าเลี้ยง เว้นแต่กรมปศุสัตว์ประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	เกณฑ์กำหนด	ระดับ
	4.3.3 กรณีฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ วัสดุรองรังต้องสะอาดและแห้ง	ข้อกำหนดรอง
4.4 การจัดการไขฟัก	เก็บไข่และทำความสะอาดอย่างถูกต้องลักษณะ รวบรวมไข่ไว้ในสภาพที่เหมาะสมก่อนนำไปฟัก	ข้อกำหนดหลัก
5. สุขภาพสัตว์	5.1.1 ระบุแหล่งที่มาของห่านที่นำมาเลี้ยง	ข้อกำหนดหลัก
5.1 การป้องกันและควบคุมโรค	5.1.2 มีแผนการป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม	ข้อกำหนดหลัก
	5.1.3 มีมาตรการป้องกันและควบคุมโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ และอุปกรณ์	ข้อกำหนดหลัก
	5.1.4 ตรวจติดตามสุขภาพห่านเป็นประจำ	ข้อกำหนดหลัก
	5.1.5 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์	ข้อกำหนดหลัก
5.2 การบำบัดโรค	อยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ.2545 และตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์	ข้อกำหนดหลัก
6. สวัสดิภาพสัตว์	ดูแลห่านให้มีการเจริญเติบโตตามลักษณะของสายพันธุ์ และมีพฤติกรรมตามธรรมชาติ หากบาดเจ็บ ป่วย หรือพิการ ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ทุกข์ทรมาน	ข้อกำหนดหลัก
7. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม	7.1 กรณีปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะให้บำบัดน้ำเสียจากฟาร์มก่อน	ข้อกำหนดหลัก
	7.2 การจัดการขยะมูลฝอย ควรรวบรวมไว้ในภาชนะที่ปิดมิดชิด และนำไปกำจัดด้วยวิธีที่เหมาะสม	ข้อกำหนดรอง
	7.3 กำจัดมูลห่านด้วยวิธีที่เหมาะสม เช่น นำไปทำปุ๋ย เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรค	ข้อแนะนำ
	7.4 ก่อนนำมูลห่านและวัสดุรองพื้นออกจากโรงเรือน ให้พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจาย และระหว่างการขนย้ายให้ใช้ผ้าใบคลุมเพื่อป้องกันการตกหล่น	ข้อแนะนำ

รายการ	เกณฑ์กำหนด	ระดับ
8. การบันทึกข้อมูล	8.1 จัดทำบันทึกผลปฏิบัติงานในขั้นตอนสำคัญในการจัดการฟาร์ม ทั้งนี้ควรครอบคลุม	ข้อกำหนดรอง
	8.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานฟาร์ม เช่น การจัดแบ่งโครงสร้างการดำเนินงาน จำนวนบุคลากร การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ข้อมูลด้านสุขภาพประวัติและการฝึกอบรมของบุคลากรในฟาร์ม	
	8.1.2 ข้อมูลด้านการจัดการฟาร์ม เช่น การจัดการฝูงห่าน การจัดการโรงเรือน อาหาร สุขภาพสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค และการจัดการสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	8.2 เก็บรักษาบันทึกไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 3 ปี	ข้อกำหนดรอง

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

(Certification Scheme for Good Agricultural Practices)

ภาคผนวก...: หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว

1. ขอบข่าย

ภาคผนวกนี้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับการตรวจประเมินและให้การรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว (มกษ. 4406-2557)

2. ระดับของข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดหลัก (major requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางตรงหรือรุนแรงต่อคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวจนทำให้ไม่เหมาะสมต่อการนำไปปลูกและ/หรือเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อกำหนดรอง (minor requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางอ้อมต่อคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว และ/หรือ อาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานอาจได้รับอันตรายในการทำงานหรือมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะ (recommendations) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

3. เกณฑ์การตัดสิน

การตัดสินผลการตรวจประเมินว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีเกณฑ์ดังนี้

3.1 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักทุกข้อ

3.2 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดรองไม่น้อยกว่า 70% ของข้อกำหนดรองทั้งหมด กรณีการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองมาตรฐานในรอบต่อไป ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
1. น้ำ	1.1 มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการเจริญของต้นข้าว เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ	ข้อกำหนดหลัก
	1.2 ไม่เป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม และมีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม	ข้อกำหนดรอง
	1.3 มีการจัดการน้ำในแปลงนาที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสียน้ำ และความเสี่ยงที่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมของแปลงนาและพื้นที่โดยรอบ	ข้อเสนอแนะ
	1.4 บำรุงรักษาระบบการให้น้ำและดูแลให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	ข้อเสนอแนะ
	1.5 แหล่งน้ำไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายและไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่นๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ทำให้เกิดผลเสียต่อการเจริญของต้นข้าวและผู้ปฏิบัติงาน กรณีจำเป็นต้องใช้น้ำนั้น ให้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้วและให้ส่งตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้งไปห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน	ข้อเสนอแนะ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
2. พื้นที่ปลูก	2.1 เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเพียงพอที่จะใช้ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพ โดยพิจารณาจากข้อมูลประวัติแปลงนา เช่น ประวัติการระบาดของโรค แมลงและวัชพืชการจัดการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้ในรุ่นที่ผ่านมา	ข้อกำหนดตรง
	2.2 เป็นพื้นที่ที่ใช้ปลูกข้าวพันธุ์เดียวกันกับที่ปลูกในฤดูก่อน หากไม่ใช่ต้องปลูกข้าวโดยวิธีปักดำและบันทึกข้อมูลการกำจัดข้าวเรื้อ	ข้อกำหนดหลัก
	2.3 เป็นพื้นที่ที่มีเส้นทางคมนาคมสะดวก	ข้อกำหนดตรง
	2.4 กรณีที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแบบรวมกันเป็นกลุ่ม ให้เลือกใช้พื้นที่ที่มีบริเวณติดต่อกันหรือใกล้เคียงกัน	ข้อเสนอแนะ
	2.5 พื้นที่ปลูกใหม่ไม่เป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม หากมีผลเสียต้องมีมาตรการในการลดหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น	ข้อกำหนดตรง
	2.6 เป็นพื้นที่ที่สามารถควบคุมน้ำเข้าและออกจากแปลงนาได้	ข้อกำหนดตรง
	2.7 วางผังแปลง โดยคำนึงถึงผลเสียต่อคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวและจัดทำรหัสแปลงนาและข้อมูลประจำแปลงนา โดยระบุชื่อเจ้าของแปลงนาสถานที่ติดต่อ ชื่อผู้ดูแลแปลงนา (ถ้ามี) ที่ตั้งแปลงนา แพนผังแปลงนา แหล่งน้ำใช้และพันธุ์ข้าวที่ปลูก	ข้อกำหนดตรง
	2.8 จัดทำประวัติแปลงนายน้อยอย่างน้อย 2 ปี สำหรับนาปี หรือ 3 ฤดูปลูกสำหรับนาปรัง	ข้อกำหนดหลัก
	2.9 เป็นพื้นที่ที่มีดินอุดมสมบูรณ์สม่ำเสมอทั่วทั้งแปลงนา และอุ้มน้ำดี มีการดูแลรักษาและปรับปรุงบำรุงดินเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน และมีการแก้ไขหรือลดปัญหาของดิน	ข้อเสนอแนะ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>2.10 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายที่ทำให้เกิดผลเสียต่อการเจริญของต้นข้าวและผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายให้มีวิธีการที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้ และเก็บตัวอย่างดิน อย่างน้อย 1 ครั้ง ส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ หรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพเพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน</p>	ข้อเสนอแนะ
3. วัตถุอันตรายทางการเกษตร	3.1 ผู้ปฏิบัติงาน และ/หรือผู้ควบคุมมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
	3.2 การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องให้ถูกต้องตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตรและให้บันทึกข้อมูล	ข้อกำหนดหลัก
	3.3 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ได้ หรือห้ามใช้ในประเทศ	ข้อเสนอแนะ
	3.4 ให้ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสมเพื่อลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เว้นแต่จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือมีข้อมูลทางวิชาการรับรอง	ข้อเสนอแนะ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้องโดยตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ข้อเสนอแนะ
	3.6 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ภายหลังการใช้ทุกครั้ง และกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดตรง
	3.7 กรณีที่วัตถุอันตรายทางการเกษตรยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุ ให้ระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง	ข้อกำหนดตรง
	3.8 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บที่เฉพาะไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล	ข้อกำหนดตรง
	3.9 ให้เก็บภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุ หรือใช้หมดแล้วในสถานที่เฉพาะและทำลายเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง	ข้อเสนอแนะ
	3.10 ให้จัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เก็บไว้ในสถานที่เก็บ	ข้อเสนอแนะ
	3.11 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรและการปฐมพยาบาล	ข้อกำหนดตรง
	3.12 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรสวมเสื้อผ้าที่มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือหวมก และสวมรองเท้า	ข้อกำหนดตรง
	3.13 พ่นวัตถุอันตรายทางการเกษตรในตำแหน่งที่อยู่เหนือลมตลอดเวลา	ข้อเสนอแนะ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.14 ผู้พันวัตถุอันตรายทางการเกษตรอาบน้ำสระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่นและนำเสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นไปซักให้สะอาดทุกครั้งโดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ	ข้อเสนอแนะ
	3.15 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทิชชู่ เป็นต้น	ข้อกำหนดรอง
	3.16 มีเอกสารคำแนะนำการปฏิบัติการณ์ที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินแสดงไว้ให้เห็นชัดเจนในบริเวณเก็บสารเคมี	ข้อเสนอแนะ
4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว		
(1) แผนควบคุมการผลิต	4.1 จัดทำแผนควบคุมการผลิตในทุกขั้นตอนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว เพื่อควบคุมข้าวพันธุ์อื่นมาปะปน ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากศัตรูพืช และให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการค้าที่มีคุณภาพไม่ด้อยกว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์จำหน่าย (ตาราง ก1 ภาคผนวก ก ของ มกษ. 4406-2557) และมีการจัดการตามแผน	ข้อกำหนดหลัก
(2) ปัจจัยการผลิต - เมล็ดพันธุ์	4.2 ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลักหรือชั้นพันธุ์ขยาย หรือเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้หรือทราบแหล่งที่มาที่มีคุณภาพเทียบเท่าเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์หลักหรือชั้นพันธุ์ขยาย (ตาราง ก1 ภาคผนวก ก ของ มกษ. 4406-2557) และมีหลักฐานการตรวจสอบคุณภาพ	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.3 จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาและรายละเอียดเฉพาะของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ชื่อพันธุ์ข้าว ปริมาณวันเดือนปีที่จัดซื้อเป็นต้นกรณีเป็นเมล็ดพันธุ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ให้ระบุแหล่งผลิตของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้	ข้อกำหนดหลัก
	4.4 เลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ปลูก	ข้อกำหนดรอง
-ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน	4.5 ให้จัดทำบันทึกข้อมูลแหล่งที่มาและรายละเอียดเฉพาะของปุ๋ยและสารปรับปรุงดินที่มีการระบุรายการปริมาณและวันเดือนปีที่จัดซื้อ	ข้อแนะนำ
	4.6 หากเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์ม ปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ หรือผ่านกระบวนการอื่นอย่างเพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดโรคสู่คน ทั้งนี้ให้บันทึกข้อมูลที่ระบุวิธีการ วันเดือนปีที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์	ข้อแนะนำ
	4.7 ให้แยกพื้นที่เก็บรักษา ผสม และขนย้ายปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน หรือพื้นที่สำหรับหมักปุ๋ยอินทรีย์เป็นส่วนและให้อยู่ในบริเวณที่ไม่เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกและแหล่งน้ำ	ข้อแนะนำ
(3) เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร	4.8 จัดให้มีอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	ข้อแนะนำ
	4.9 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรเป็นส่วน ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้งาน	ข้อแนะนำ
	4.10 ตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ รวมถึงเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.11 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงาน อย่างน้อยปีละครั้ง หากพบว่ามี ความคลาดเคลื่อนต้องปรับซ่อมหรือเปลี่ยนใหม่ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน	ข้อเสนอแนะ
	4.12 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรทุกครั้งก่อนการใช้งานและหลังใช้งานเสร็จแล้ว	ข้อเสนอแนะ
(4) การจัดการในขั้นตอนการผลิต	4.13 เลือกช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสมกับพันธุ์ข้าวและบันทึกวันที่ปลูก	ข้อเสนอแนะ
	4.14 กรณีแปลงปลูกเมล็ดพันธุ์อยู่ติดกับแปลงข้าวพันธุ์อื่น ต้องเว้นระยะห่างระหว่างแปลงปลูกและแปลงข้าวพันธุ์อื่นตามมาตรฐานแปลงขยายพันธุ์ข้าวของกรมการข้าว (ตาราง ข1 ภาคผนวก ข ของ มกษ. 4406-2557) เพื่อไม่ให้เกิดการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น	ข้อกำหนดหลัก
	4.15 เตรียมดินดีหรือมีวิธีการปลูกที่เหมาะสมเพื่อลดปริมาณวัชพืชและข้าวเรื้อ และให้บันทึกข้อมูล	ข้อกำหนดหลัก
	4.16 ปรับปรุงกายภาพและความอุดมสมบูรณ์ของดินก่อนปลูกให้เหมาะสมกับพื้นที่ปลูก	ข้อเสนอแนะ
	4.17 ใช้เมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และวิธีการปลูก และบันทึกการปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดตรง
	4.18 กรณีใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีการคลุกหรือเคลือบด้วยวัตถุอันตรายทางการเกษตรให้ใช้ตามวิธีการและคำแนะนำบนฉลาก	ข้อกำหนดตรง
	4.19 ไม่ปลูกซ่อมข้าวโดยใช้ต้นกล้าจากแหล่งอื่น	ข้อกำหนดหลัก
	4.20 ควบคุมน้ำในแปลงนาให้เหมาะสมต่อการเจริญของต้นข้าว เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.21 ตรวจ และถอนหรือตัดต้นข้าวพันธุ์อื่นและข้าววัชพืชที่ปะปนในแปลงนา ให้มีต้นข้าวพันธุ์อื่นไม่เกิน 1 ต้นต่อ 10,000 ต้น และต้นข้าววัชพืชไม่เกิน 1 ต้นต่อ 100,000 ต้น และเมื่อพบ ต้องนำออกไปกำจัดและทำลายให้หมดนอกแปลงนา	ข้อกำหนดหลัก
	4.22 สำรวจ ควบคุมและกำจัดศัตรูพืชที่ดี หากมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเพื่อกำจัดศัตรูพืชต้องเป็นไปตามข้อ 3	ข้อกำหนดรอง
	4.23 ใส่ปุ๋ยเคมีอย่างถูกต้องตามคำแนะนำบนฉลากที่ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมวิชาการเกษตร และมีการใส่ปุ๋ยหรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในระยะเวลาที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูกและการเจริญของต้นข้าว	ข้อกำหนดรอง
	4.24 จัดการการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดินอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์ เคมี และกายภาพสู่สิ่งแวดล้อม ในระดับที่ทำให้ไม่ปลอดภัยต่อสุขภาพ	ข้อแนะนำ
	4.25 จัดการน้ำที่ปล่อยออกจากแปลงนาอย่างเหมาะสม ไม่ให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดรอง
(5) การกำจัดของเสีย และสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต	4.26 กำจัดและทำลายต้นข้าวและส่วนของข้าวที่มีโรคอย่างเหมาะสมภายนอกแปลงนาไม่ให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อแนะนำ
	4.27 จัดเก็บและกำจัดของเสียที่ไม่ใช้หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้เหมาะสมเช่น ระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน และมีวิธีการกำจัดที่ไม่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	5.1 จัดทำแผนควบคุมการผลิตในทุกขั้นตอนการผลิตหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อควบคุมข้าวพันธุ์อื่นมาปะปน ความชื้น ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากศัตรูพืช และการเสื่อมของเมล็ดพันธุ์เนื่องจากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการค้าที่มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์จำหน่าย (ตาราง ก1 ภาคผนวก ก ของ มกษ. 4406-2557) และมีการจัดการตามแผน	ข้อกำหนดหลัก
(1) การเก็บเกี่ยว	5.2 เกี่ยวข้าวในระยะเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (harvesting maturity) (ดูนิยามข้อ 2.12 ของ มกษ. 4406-2557) และให้บันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและปริมาณที่เก็บเกี่ยวได้ในแต่ละรุ่น	ข้อกำหนดรอง
	5.3 ต้องทำความสะอาดเครื่องเก็บเกี่ยว เครื่องนวดหรือเครื่องเกี่ยว-นวด อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และภาชนะขนย้ายก่อนและภายหลังการเก็บเกี่ยว และบันทึกการปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดหลัก
	5.4 กรณีแปลงปลูกเมล็ดพันธุ์อยู่ติดกับแปลงข้าวพันธุ์อื่น ต้องไม่เกี่ยวข้าวในขอบแปลงด้านที่ติดกับแปลงนาที่ปลูกข้าวพันธุ์อื่น (แถวคุม) อย่างน้อย 1m (เมตร) (ตาราง ข1 ภาคผนวก ข มกษ. 4406-2557) และบันทึกการปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดหลัก
	5.5 การใช้เครื่องเก็บเกี่ยว เครื่องนวดหรือเครื่องเกี่ยว-นวด อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุและภาชนะขนย้ายขณะเก็บเกี่ยวและภายหลังการเก็บเกี่ยว ต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าว และการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น และบันทึกการปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
(2) การลดความชื้น	5.6 ต้องทำความสะอาดลานตากและวัสดุรองพื้น หรือเครื่องอบและทางลำเลียงเมล็ดพันธุ์ข้าว สถานที่ที่ใช้ในการลดความชื้น เครื่องมือและอุปกรณ์ ไม่ให้เกิดการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น	ข้อกำหนดหลัก
	5.7 ต้องลดความชื้นทันทีหรือภายใน 24 ชั่วโมงภายหลังการเก็บเกี่ยว และให้เมล็ดพันธุ์ข้าวมีความชื้นไม่เกิน 12% ภายหลังการลดความชื้น	ข้อกำหนดหลัก
	5.8 วิธีการลดความชื้นต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าว	ข้อกำหนดหลัก
	5.9 การลดความชื้นโดยการตากให้ตากเมล็ดพันธุ์ข้าวบนลานตากหรือวัสดุรองพื้นที่แห้งและสะอาด รวมทั้งหมั่นกลับกองเมล็ดพันธุ์ข้าว	ข้อแนะนำ
	5.10 การลดความชื้นโดยการอบ ควรใช้อุณหภูมิไม่เกิน 42 °C (องศาเซลเซียส)	ข้อแนะนำ
(3) การคัดแยกสิ่งเจือปนและเมล็ดข้าวแตกหัก	5.11 ต้องทำความสะอาดเครื่องคัดแยกและทางลำเลียงเมล็ดพันธุ์ข้าว อุปกรณ์ และภาชนะบรรจุ ไม่ให้มีการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น	ข้อกำหนดหลัก
	5.12 ต้องคัดแยกสิ่งเจือปนออกจากเมล็ดพันธุ์ข้าว	ข้อกำหนดหลัก
	5.13 การใช้เครื่องคัดแยกและทางลำเลียงเมล็ดพันธุ์ข้าว ต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าว	ข้อกำหนดหลัก
(4) การคลุกเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยสารเคมี	5.14 กรณีที่ใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชคลุกเมล็ดพันธุ์ข้าว ต้องเป็นไปตามข้อ 3	ข้อกำหนดหลัก
(5) การบรรจุ	5.15 บรรจุเมล็ดพันธุ์ข้าวในภาชนะบรรจุที่สะอาดและเหมาะสม	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
6. การรวบรวม การเก็บรักษา และการขนย้าย	6.1 สถานที่เก็บรวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวต้องสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีการระบายอากาศดี มีมิติขีด สามารถ ป้องกันอันตรายจากสภาพแวดล้อม เช่น ความชื้น อุณหภูมิ และสามารถป้องกันการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่ทำให้คุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวเสื่อมหรือเสียหาย	ข้อกำหนดหลัก
	6.2 จัดพื้นที่และสถานที่เก็บเมล็ดพันธุ์ข้าว แยกจากสถานที่เก็บปุ๋ย วัตถุอันตรายทางการเกษตร หรือสารเคมีอื่นๆ	ข้อกำหนดรอง
	6.3 เก็บหรือจัดวางเมล็ดพันธุ์ข้าวเป็นสัดส่วน และต้องติดรหัสหรือเครื่องหมายกำกับรุ่นที่เก็บเกี่ยวหรือแหล่งเก็บเกี่ยว เพื่อไม่ให้เกิดการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น และสามารถตามสอบได้	ข้อกำหนดหลัก
	6.4 จัดวางกองเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีช่องว่างที่สามารถเข้าสู่ตัวอย่างได้รอบกอง	ข้อแนะนำ
	6.5 สุ่มตัวอย่างตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ทุกเดือน และก่อนจำหน่าย ทั้งนี้เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการค้าที่จำหน่ายได้ต้องมีคุณภาพไม่ด้อยกว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวชั้นพันธุ์จำหน่าย (ตาราง ก1 ภาคผนวก ก ของ มกษ. 4406-2557) และเก็บผลวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดหลัก
	6.6 สํารวจและซ่อมแซมสถานที่รวบรวมและเก็บรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอย่างสม่ำเสมอ	ข้อแนะนำ
	6.7 หมั่นตรวจสอบและป้องกันกำจัดศัตรูในโรงเก็บที่จะเข้าทำลายเมล็ดพันธุ์ข้าวระหว่างการเก็บกรณีจำเป็นต้องมีการรมสารเคมีต้องปฏิบัติตามข้อ 3	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	6.8 ขนย้ายเมล็ดพันธุ์ข้าวด้วยพาหนะที่สะอาดและเหมาะสม สามารถป้องกันหรือไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพและการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น และให้บันทึกข้อมูลการขนย้ายจากแปลงนาถึงสถานที่รวบรวม	ข้อกำหนดหลัก
	6.9 การขนย้ายเมล็ดพันธุ์ข้าวต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพ ความงอก และการปะปนของข้าวพันธุ์อื่น	ข้อกำหนดหลัก
7. บุคคลและการฝึกอบรม	7.1 ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว รวมทั้งวิธีการสำรวจตรวจแปลงนา และการกำจัดต้นข้าวพันธุ์อื่น ข้าววัชพืชและศัตรูพืช	ข้อกำหนดหลัก
	7.2 ให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสม	ข้อเสนอแนะ
	7.3 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการตรวจสอบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ข้อเสนอแนะ
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ		
(1) เอกสารและบันทึกข้อมูล	8.1 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงนาและข้อมูลประจำแปลงนา และประวัติแปลงนา ย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปีสำหรับนาปี หรือ 3 ฤดูปลูกสำหรับนาปรัง ทั้งนี้ประวัติแปลงนาให้ระบุประวัติพันธุ์ข้าวที่ปลูกในแปลงนานั้น ประวัติชนิดและความรุนแรงของศัตรูพืช และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่สำคัญ และมีผลการวิเคราะห์คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้ในรุ่นที่ผ่านมา (ข้อกำหนดข้อ 2.1, 2.7 และ 2.8)	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>8.2 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ทุกครั้งที่ใช้)</p> <p>อย่างน้อยให้ระบุชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและวิธีการใช้ (ข้อกำหนดข้อ 3.2, 4.22, 5.14 และ 6.7)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.3 มีบันทึกข้อมูลหรือหลักฐานการได้มาเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ที่ใช้</p> <p>อย่างน้อยให้ระบุพันธุ์ข้าว แหล่งที่มาและคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ กรณีที่ใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ที่มีคุณภาพเทียบเท่าตามที่ระบุในข้อ 4.2 ต้องมีหลักฐานการตรวจสอบคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ (ข้อกำหนดข้อ 4.2 และ 4.3)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.4 มีบันทึกข้อมูลการเตรียมดินหรือวิธีการที่ใช้ ป้องกันกำจัดข้าวเรือและวัชพืช รวมถึงวันที่ปลูก วิธีการปลูก และอัตราของเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ (ข้อกำหนดข้อ 4.13, 4.15 และ 4.17)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.5 มีบันทึกข้อมูลการใช้น้ำที่มีรายละเอียดต่างๆ เช่น พันธุ์ข้าว รหัสแปลงนา ระดับน้ำในแปลงนา และระยะเวลาการให้น้ำกรณีผลิตในเขตชลประทาน (ข้อกำหนดข้อ 4.20)</p>	ข้อแนะนำ
	<p>8.6 มีบันทึกข้อมูลการตรวจ/กำจัดข้าวพันธุ์อื่นที่ปะปนในแปลงนา</p> <p>อย่างน้อยให้ระบุวันที่ที่ตรวจ/กำจัดข้าวพันธุ์อื่น ระยะการเจริญเติบโตของข้าว และวิธีการกำจัด (ข้อกำหนดข้อ 4.21)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.7 มีบันทึกข้อมูลการสำรวจและกำจัดศัตรูพืชในแปลงนา (ข้อกำหนดข้อ 4.22)</p>	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>8.8 มีบันทึกข้อมูลการเก็บเกี่ยวและนวด อย่างน้อยให้ระบุวันที่ออกดอก วันที่ระบายน้ำ ออกจากแปลงนา วันที่เก็บเกี่ยวและนวด และ วิธีการเก็บเกี่ยวและนวด ต้องระบุวิธีการกำจัด เมล็ดที่ค้างในเครื่องนวด และเครื่องเกี่ยว-นวด (ข้อกำหนดข้อ 5.2, 5.3, 5.4 และ 5.5)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.9 มีบันทึกข้อมูลปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวที่เก็บ เกี่ยวได้ในแต่ละรุ่น (ข้อกำหนดข้อ 5.2)</p>	ข้อกำหนดตรง
	<p>8.10 มีบันทึกข้อมูลการขนย้ายจากแปลงนา ถึงสถานที่รวบรวม อย่างน้อยให้ระบุข้อมูลการทำความสะอาด พาหนะขนย้าย และวันที่ เวลา ที่รับและ เคลื่อนย้ายเมล็ดพันธุ์ข้าวลงจากพาหนะขนย้าย (ข้อกำหนดข้อ 6.8)</p>	ข้อกำหนดตรง
	<p>8.11 มีบันทึกข้อมูลการลดความชื้น อย่างน้อยให้ระบุการทำความสะอาดลานตาก และวัสดุรองพื้น เครื่องมือและอุปกรณ์ วิธีการ ลดความชื้น วันที่เริ่มและสิ้นสุดการลดความชื้น และกรณีใช้วิธีการอบ ให้ระบุปริมาณเมล็ดพันธุ์ ข้าวที่ลดความชื้น อุณหภูมิในการอบ และสภาพ อากาศขณะที่ลดความชื้น เช่น มีฝนตกต่อเนื่อง มีแดดจัด (ข้อกำหนดข้อ 5.6, 5.7 และ 5.8)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.12 มีบันทึกข้อมูลการคัดแยกสิ่งเจือปนและ เมล็ดข้าวแตกหัก อย่างน้อยให้ระบุ วันที่คัดแยก ปริมาณเมล็ดพันธุ์ ข้าวที่คัดแยกได้ วิธีการทำความสะอาดเครื่องมือ อุปกรณ์และภาชนะบรรจุ และชนิดเครื่องคัดแยก ที่ใช้ (ข้อกำหนดข้อ 5.11, 5.12, 5.13, และ 5.15)</p>	ข้อกำหนดหลัก
	<p>8.13 มีผลการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว (ข้อกำหนดข้อ 6.5)</p>	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	8.14 มีบันทึกข้อมูลการเก็บรักษาเพื่อรอการจำหน่าย โดยบันทึกพันธุ์ข้าว รหัสหรือเครื่องหมายกำกับรุ่น ปริมาณ และสภาพการเก็บรักษา (ข้อกำหนดข้อ 6.3)	ข้อกำหนดตรง
	8.15 มีบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการเรียนรู้ หรือฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 7.1 และ 7.2)	ข้อกำหนดตรง
	8.16 จัดทำเอกสารหรือแบบบันทึกให้เป็นปัจจุบัน สำหรับการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในฤดูกาลนั้น ๆ รวมทั้งมีการบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล	ข้อเสนอแนะ
	8.17 จัดเก็บเอกสาร และ/หรือ บันทึกข้อมูล เป็นหมวดหมู่แยกเป็นฤดูกาลผลิต เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้	ข้อเสนอแนะ
(2) การตามสอบและการ ทบทวนวิธีปฏิบัติ		
-การตามสอบ	8.18 เมล็ดพันธุ์ข้าวที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษา และขนย้าย หรือบรรจุเพื่อจำหน่าย ต้องระบุรุ่น เมล็ดพันธุ์ข้าว หรือติดรหัส หรือติดเครื่องหมาย ที่แสดงแหล่งผลิต หรือวันที่เก็บเกี่ยว ให้สามารถ ตรวจสอบที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าวได้	ข้อกำหนดตรง
	8.19 ในกรณีมีการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ต้อง บันทึกข้อมูลวันที่จำหน่าย พันธุ์ข้าว รหัสหรือ เครื่องหมายกำกับรุ่น ผู้รับซื้อ แหล่งที่นำเมล็ด พันธุ์ข้าวไปจำหน่าย และปริมาณที่จำหน่าย	ข้อกำหนดตรง
	8.20 เก็บรักษาบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานและ เอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้ อย่างน้อย 2 ปี ของการผลิตติดต่อกัน เพื่อให้ สามารถตามสอบและเรียกคืนสินค้าเมื่อเกิด ปัญหาได้	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	8.21 กรณีพบปัญหาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ภายหลังจากจำหน่าย ให้แยกกองเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ เหลือรุ้นั้นออก และไม่ให้นำไปจำหน่าย แล้วรีบ แจ้งให้ผู้ซื้อทราบทันทีเพื่อนำกลับ	ข้อเสนอแนะ
	8.22 กรณีที่พบปัญหาคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าว ก่อนหรือหลังจำหน่าย ให้หาสาเหตุและแนวทาง แก้ปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก และให้ บันทึกข้อมูล	ข้อเสนอแนะ
-การทบทวนวิธีปฏิบัติ	8.23 ทบทวนการปฏิบัติงานหรือทบทวนบันทึก ข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มั่นใจใน กระบวนการผลิตและปรับปรุงขั้นตอนการ ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บ บันทึกข้อมูลการทบทวนและแก้ไขไว้	ข้อเสนอแนะ
	8.24 มีการแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้อง และ เก็บบันทึกข้อมูลการแก้ปัญหาข้อร้องเรียนไว้	ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก

หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Certification Scheme for Good Agricultural Practices)

ภาคผนวก.... : หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด

1. ขอบข่าย

ภาคผนวกนี้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับการตรวจประเมินและให้การรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด (มกษ.2508-2557)

2. ระดับของข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดหลัก (major requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางตรงหรือรุนแรงผลิตผล ทำให้ผลิตผลไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และ/หรือคุณภาพไม่เหมาะสมต่อการบริโภค และ/หรือทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับอันตรายจากการทำงานหรือสุขภาพ และ/หรือเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อกำหนดรอง (minor requirements) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อผลิตผล ทำให้ผลิตผลมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยอาหาร และ/หรืออาจทำให้คุณภาพไม่เหมาะสมในการบริโภค และ/หรืออาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือผู้ปฏิบัติงานอาจได้รับอันตรายในการทำงานหรือมีความเสี่ยงต่อสุขภาพ

2.3 ข้อเสนอแนะ (recommendations) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตสับปะรด

3. เกณฑ์การตัดสิน

การตัดสินผลการตรวจประเมินว่าการปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีเกณฑ์ดังนี้

3.1 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักทุกข้อ

3.2 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดรองไม่น้อยกว่า 70% ของข้อกำหนดรองทั้งหมด กรณีการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองมาตรฐานในรอบต่อไป ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับสับปะรด ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
1. น้ำ (1) น้ำที่ใช้ในแปลงปลูก	1.1 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผล ซึ่งกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค กรณีที่แหล่งน้ำมีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์น้ำโดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดหลัก
	1.2 ไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น แหล่งชุมชน โรงพยาบาล ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้	ข้อกำหนดหลัก
	1.3 เก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเริ่มจัดระบบการผลิต และให้เก็บตัวอย่างน้ำเพิ่มทุกครั้งในช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดรอง
	1.4 น้ำสำหรับละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตร ควรมีคุณภาพที่ไม่ทำให้ประสิทธิภาพในการละลายปุ๋ยและวัตถุอันตรายทางการเกษตรลดลง	ข้อแนะนำ
	1.5 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมกับความต้องการของพืช และความชื้นของดิน	ข้อแนะนำ

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	1.6 มีวิธีการให้น้ำที่เหมาะสมเพื่อลดการสูญเสีย น้ำ และลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ	ข้อเสนอแนะ
	1.7 มีการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากการใช้งาน เช่น น้ำจากห้องสุขา น้ำทิ้งต่างๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ปลูกและพื้นที่โดยรอบ	ข้อกำหนดตรง
	1.8 บำรุงรักษาระบบการให้น้ำและดูแลให้มี ประสิทธิภาพอยู่เสมอ	ข้อเสนอแนะ
	1.9 แหล่งน้ำสำหรับการเกษตร ไม่ควรเป็นแหล่ง น้ำที่เกิดขึ้นจากการทำลายสิ่งแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
	1.10 มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำและสภาพแวดล้อม	ข้อเสนอแนะ
	1.11 เลือกแหล่งปลูกที่มีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะ ใช้ในการผลิตพืชให้มีคุณภาพ	ข้อเสนอแนะ
(2) น้ำที่ใช้ในการจัดการ หลังการเก็บเกี่ยว	1.12 กรณีที่มีการใช้น้ำล้างผลสับปรดหลังการ เก็บเกี่ยว ให้ใช้น้ำสะอาด	ข้อกำหนดหลัก
2. พื้นที่ปลูก	2.1 พื้นที่ปลูกไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิด การปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อผลิตผลที่ กระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค กรณีในพื้นที่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการ ปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย ให้วิเคราะห์ ดิน โดยส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือ ห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อ วิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดหลัก
	2.2 กรณีจำเป็นต้องใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อ การปนเปื้อน ต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่า มีวิธีการ บำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้	ข้อกำหนดหลัก
	2.3 เก็บตัวอย่างดินอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่ม จัดระบบการผลิตและเก็บตัวอย่างดินเพิ่มทุกครั้งใน ช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ส่งห้องปฏิบัติการของทางราชการ หรือห้องปฏิบัติการที่ ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การ ปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บผลการ วิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	2.4 หากใช้สารเคมีที่ไ้รรมหรือราดดิน เพื่อฆ่าเชื้อในดินหรือวัสดุปลูก ให้บันทึกข้อมูลชนิดสารเคมี วันที่ใช้ อัตราส่วนและวิธีใช้ และชื่อผู้ปฏิบัติงาน พร้อมทั้งเก็บบันทึกไว้เป็นหลักฐาน	ข้อกำหนดหลัก
	2.5 พื้นที่ปลูกใหม่ไม่เป็นพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หากมีผลกระทบต้องมีมาตรการในการลด หรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น	ข้อกำหนดรอง
	2.6 วางผังแปลง จัดทำแปลง หรือปรับปรุงผังแปลงโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร สิ่งแวดล้อม คุณภาพผลิตผล และสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดรอง
	2.7 ดูแลรักษาพื้นที่ที่ปลูกสับปะรดเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดิน	ข้อเสนอแนะ
	2.8 ปลูกสับปะรดให้เหมาะสมกับชนิดของดิน และไม่มีความเสี่ยงที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม	ข้อเสนอแนะ
	2.9 จัดทำรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก โดยระบุชื่อเจ้าของพื้นที่ปลูก สถานที่ติดต่อ ชื่อผู้ดูแลแปลง (ถ้ามี) สถานที่ติดต่อ ที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังแปลงปลูก ชนิดและพันธุ์ที่ปลูก	ข้อกำหนดรอง
	2.10 จัดทำประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี	ข้อเสนอแนะ
	2.11 พื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
3. วัตถุประสงค์รายการทางการเกษตร	3.1 หากใช้วัตถุประสงค์รายการเกษตร ให้ใช้ตามคำแนะนำ หรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือตามคำแนะนำในฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร หยุดใช้วัตถุประสงค์รายการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุไว้ในฉลากกำกับการใช้ วัตถุประสงค์รายการเกษตรแต่ละชนิด หรือให้เป็นไปตามคำแนะนำของทางราชการ	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>กรณีที่มีหลักฐานหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่ตรงตามคำแนะนำ ให้วิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผลโดยห้องปฏิบัติการของทางราชการหรือห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์สารพิษตกค้าง และเก็บผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน</p> <p>กรณีผลการวิเคราะห์สารพิษตกค้างมีปริมาณตกค้างสูงสุดเกินค่ามาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา และดำเนินการแก้ไขหรือป้องกันการเกิดซ้ำ รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้</p>	
	3.2 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม	ข้อกำหนดหลัก
	3.3 กรณีผลิตเพื่อส่งออก ห้ามใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ หรือให้ใช้ตามข้อกำหนดของประเทศคู่ค้า	ข้อกำหนดหลัก
	3.4 มีเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้ได้ หรือห้ามใช้ในประเทศและประเทศคู่ค้า	ข้อแนะนำ
	3.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง โดยตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ข้อกำหนดรอง
	3.6 ไม่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรมากกว่าสองชนิดผสมกัน เว้นแต่จะเป็นคำแนะนำของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องหรือมีข้อมูลทางวิชาการรับรอง	ข้อแนะนำ
	3.7 ใช้ระบบการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสานที่เหมาะสม เพื่อลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	ข้อแนะนำ
	3.8 วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียวให้ปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.9 จัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่างๆ เป็นสัดส่วนในสถานที่เก็บเฉพาะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละชนิด และสามารถควบคุมการหยิบใช้ได้ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ และไม่เกิดอันตรายต่อบุคคล	ข้อกำหนดรอง
	3.10 จัดเก็บสารเคมีอื่น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง สารทำความสะอาด สารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ทางการเกษตร ให้เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตภัณฑ์ และสิ่งแวดล้อม	ข้อแนะนำ
	3.11 ทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ภายหลังการใช้ทุกครั้ง และกำจัดน้ำล้างด้วยวิธีที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	3.12 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ใช้หมดแล้วต้องทำลาย เพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง	ข้อกำหนดรอง
	3.13 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เสื่อมสภาพหรือหมดอายุ ต้องเก็บในสถานที่เฉพาะและทำลายเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้ หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้อง	ข้อกำหนดรอง
	3.14 บันทึกรายชื่อหรือจัดทำบัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่เก็บไว้ในสถานที่เก็บ	ข้อแนะนำ
	3.15 ผู้ปฏิบัติงาน และ/หรือผู้ควบคุมต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
	3.16 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	ข้อกำหนดรอง
	3.17 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องสวมเสื้อผ้าให้มิดชิด มีอุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และสวมรองเท้า เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>3.18 ผู้พันวัตถุอันตรายทางการเกษตรควรอยู่เหนือลมตลอดเวลา และพ่นสารตามทิศทางลม รวมถึงต้องระวังละอองฟุ้งกระจายไปปนเป็นอนแปลงใกล้เคียงและสิ่งแวดล้อม</p> <p>3.19 ผู้พันวัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องอาบน้ำสระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันทีหลังการพ่น เสื้อผ้าที่สวมใส่ขณะพ่นต้องนำไปซักให้สะอาดทุกครั้ง โดยซักแยกจากเสื้อผ้าที่ใช้ปกติ</p> <p>3.20 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาดทราย ฯลฯ</p> <p>3.21 มีเอกสารคำแนะนำการปฏิบัติกรณที่มีอุบัติเหตุหรือเหตุฉุกเฉินแสดงไว้ให้เห็นชัดเจนในบริเวณเก็บสารเคมี</p>	<p>ข้อเสนอแนะ</p> <p>ข้อกำหนดตรง</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p> <p>ข้อเสนอแนะ</p>
<p>4. การจัดการคุณภาพในกระบวนการผลิตก่อนการเก็บเกี่ยว</p> <p>(1) แผนควบคุมการผลิต</p>	<p>4.1 มีแผนควบคุมคุณภาพการผลิตสับปะรดเพื่อให้ได้ผลิตผลตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้หลักการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับ หรือข้อมูลจากทางราชการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสับปะรด หรือข้อมูลจากคู่ค้า เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมในแต่ละขั้นตอนที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย และ/หรือคุณภาพของผลิตผล และ/หรือสิ่งแวดล้อม และ/หรือสุขภาพ ความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>ข้อเสนอแนะ</p>
<p>(2) ปัจจัยการผลิต</p>	<p>4.2 จัดทำรายการและบันทึกข้อมูลปัจจัยการผลิตแหล่งที่มา และรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น หน่อพันธุ์ ปุ๋ย ธาตุอาหารเสริม วัตถุอันตรายทางการเกษตร ที่ใช้ในกระบวนการผลิตพร้อมทั้งระบุรายการ ปริมาณ วัน/เดือน/ปีที่จัดซื้อ</p>	<p>ข้อเสนอแนะ</p>

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
- หน่อพันธุ์หรือจุก	4.3 หน่อพันธุ์หรือจุกต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ ตรงตามพันธุ์ สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาและประวัติของหน่อพันธุ์ได้	ข้อกำหนดหลัก
	4.4 คัดขนาดหน่อพันธุ์หรือจุกให้มีความสม่ำเสมอในแต่ละแปลงปลูก เพื่อให้เก็บเกี่ยวผลิตผลได้พร้อมกันตามกำหนดเวลา	ข้อกำหนดรอง
	4.5 หากมีการแช่หรือจุ่ม หน่อพันธุ์หรือจุกด้วยวัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ใช้ตามวิธีการและอัตราตามคำแนะนำบนฉลากของวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร และบันทึกข้อมูลไว้	ข้อกำหนดรอง
- ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน	4.6 มีการจัดการที่ดีในการใช้ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนทั้งในด้านจุลินทรีย์ เคมี และกายภาพสู่ผลิตผลในระดับที่จะทำให้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค โดยใช้ปุ๋ยหรือสารปรับปรุงดินที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ข้อกำหนดรอง
	4.7 หากเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในฟาร์ม ปุ๋ยอินทรีย์ต้องผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ หรือผ่านกระบวนการอื่นอย่างเพียงพอที่จะไม่ทำให้เกิดโรคสู่คน ทั้งนี้ ให้บันทึกข้อมูลที่ระบุวิธีการ วันที่ และช่วงเวลาทำปุ๋ยอินทรีย์	ข้อกำหนดรอง
	4.8 ไม่ใช้สิ่งขับถ่ายของคนมาเป็นปุ๋ย	ข้อกำหนดหลัก
	4.9 พื้นที่เก็บรักษา ผสม และขนย้าย ปุ๋ยและสารปรับปรุงดิน หรือพื้นที่สำหรับหมักปุ๋ยอินทรีย์ ต้องแยกเป็นสัดส่วนและอยู่ในบริเวณที่ไม่เกิดการปนเปื้อนสู่พื้นที่ปลูกสับปะรดและแหล่งน้ำ	ข้อกำหนดรอง
	4.10 ใช้ปุ๋ยให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ธาตุอาหารในดินและความต้องการของสับปะรด	ข้อเสนอแนะ
	4.11 ใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมต่อสับปะรดในอัตราตามคำแนะนำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดรอง
	4.12 หลังการใส่ปุ๋ยครั้งสุดท้าย (นับหลังจากวันบังคับดอกไม่เกิน 90 วัน) ต้องให้สับปะรดได้น้ำเต็มที่ เพื่อให้ปุ๋ยละลายจนหมด	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.13 กรณีสับปรดโรงงาน ไม่ควรใช้ปุ๋ยไนโตรเจน หลังการบังคับดอก เนื่องจากอาจมีความเสี่ยงที่จะ ทำให้มีปริมาณไนเตรตตกค้างในผลสับปรด หากมีการใช้ ให้มีมาตรการจัดการความเสี่ยง	ข้อกำหนดตรง
(3) เครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตร	4.14 จัดให้มีอุปกรณ์การเกษตรที่เหมาะสมและ เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะ
	4.15 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาเครื่องมือและ อุปกรณ์การเกษตรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้งาน	ข้อเสนอแนะ
	4.16 ตรวจสอบอุปกรณ์ เครื่องมือ รวมถึง เครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ และอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะ
	4.17 ตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรที่ ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงานอย่างน้อย ปีละครั้ง หากพบว่ามี ความคลาดเคลื่อน ต้อง ปรับปรุงซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่ให้มีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้	ข้อกำหนดตรง
	4.18 ทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ การเกษตร รวมทั้งภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและขนส่ง ผลิตผลทุกครั้งก่อนการใช้งานและหลังใช้งานเสร็จ แล้ว	ข้อเสนอแนะ
(4) การจัดการในขั้นตอน การผลิต	4.19 ใช้ระยะปลูกหรืออัตราปลูกสับปรดในแต่ กลุ่มพันธุ์ให้เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ตามต้องการ	ข้อกำหนดตรง
	4.20 ให้น้ำเพียงพอ เพื่อไม่ให้สับปรดมีอาการ ขาดน้ำ โดยเฉพาะช่วงระยะปลูกถึงก่อนเก็บเกี่ยว และหยุดให้น้ำก่อนเก็บเกี่ยว 15-30 วัน	ข้อเสนอแนะ
	4.21 มีการจัดการเพื่อให้ต้นสับปรดออกดอก ตามกำหนดเวลาที่ใกล้เคียงกัน โดยใช้วิธีที่ถูกต้อง และเหมาะสม	ข้อกำหนดตรง
	4.22 กรณีสับปรดโรงงาน ต้องไม่ทำลายจุก สับปรด เพื่อป้องกันการตกค้างของไนเตรตใน สับปรดเกินมาตรฐานที่กำหนด	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	4.23 สํารวจการเข้าทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น โรคเหี่ยว โรครากเน่าหรือต้นเน่า เพลี้ยแป้ง และศัตรูพืชอื่น ๆ ในแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ	ข้อแนะนำ
	4.24 ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เมื่อสำรวจพบในปริมาณที่มีความเสียหายในระดับเศรษฐกิจ ทั้งนี้ หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ปฏิบัติตามที่ระบุในข้อกำหนด 3	ข้อแนะนำ
	4.25 ควบคุมและกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกให้อยู่ในระดับที่ไม่เสียหายต่อการเจริญเติบโตของสับปะรด ทั้งนี้ หากใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร ให้ปฏิบัติตามที่ระบุในข้อกำหนด 3	ข้อแนะนำ
(5) การกำจัดของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต	4.26 ส่วนของพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องมีการกำจัดนอกแปลงปลูก โดยวิธีที่เหมาะสมและคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อแนะนำ
	4.27 แยกประเภทของเสียและสิ่งของที่ไม่ใช้หรือไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตให้ชัดเจน รวมทั้งมีที่ทิ้งขยะให้เพียงพอ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน รวมถึงมีการลดของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต	ข้อแนะนำ
5. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว	5.1 เก็บเกี่ยวผลสับปะรดที่มีความแก่ที่เหมาะสมหรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า	ข้อกำหนดตรง
	5.2 การเก็บเกี่ยวต้องปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะเพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค และไม่ให้วางผลสับปะรดที่เก็บเกี่ยวแล้วสัมผัสกับพื้นดิน	ข้อกำหนดหลัก
	5.3 ใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะเพื่อป้องกันการซ้ำหรือเป็นรอยตำหนิของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว	ข้อแนะนำ
	5.4 คัดแยกสับปะรดที่ไม่ได้คุณภาพออกจากสับปะรดที่มีคุณภาพ และมีแผนการใช้ประโยชน์จากสับปะรดที่ไม่ได้คุณภาพ รวมถึงตรวจสอบการคลาปนของสับปะรดที่ไม่ได้คุณภาพ	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	หากสับปะรดบริโภคสดมีการตัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดก่อนจำหน่าย ให้เป็นตามข้อกำหนดใน มกษ. 4 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง สับปะรด หรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า	
	5.5 กรณีสับปะรดเพื่อการแปรรูปเป็นสับปะรดในภาชนะบรรจุปิดสนิท ให้มีการสุ่มตรวจไนเตรตในผลสับปะรด โดยยอมให้มีสารไนเตรตได้ไม่เกิน 25 mg/kg (ppm)	ข้อกำหนดตรง
	5.6 ป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายสู่ผลิตผลที่มีการคัดเลือกหรือบรรจุใส่ในภาชนะในแปลงปลูกแล้ว	ข้อกำหนดตรง
	5.7 ไม่ใช้ภาชนะบรรจุของเสียและวัตถุอันตรายทางการเกษตรปะปนกับภาชนะบรรจุในการเก็บเกี่ยวและการขนย้าย เพื่อป้องกันการปนเปื้อน	ข้อกำหนดตรง
	5.8 อุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง ต้องทำจากวัสดุที่ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อน	ข้อกำหนดหลัก
	5.9 ดูแลรักษาอุปกรณ์และภาชนะบรรจุให้สะอาด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผล และตรวจสอบให้มีสภาพพร้อมใช้งาน	ข้อเสนอแนะ
	5.10 จัดให้มีสถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์ ภาชนะบรรจุ และวัสดุ ให้เป็นสัดส่วน โดยแยกออกจากวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือสารเคมีอื่นๆ ปุ๋ย และสารปรับปรุงดิน และให้มีการป้องกันการปนเปื้อนจากสัตว์พาหะนำโรค	ข้อกำหนดตรง
	5.11 สถานที่ที่ใช้ในการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวควรมีโครงสร้างที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากการปนเปื้อนในผลิตผล	ข้อเสนอแนะ
	5.12 หากพบความเสี่ยงในการปนเปื้อนอันตรายทางกายภาพจากอุปกรณ์และเครื่องมือ ให้มีมาตรการป้องกัน	ข้อเสนอแนะ
	5.13 ป้องกันสัตว์เลื้อยคลานไม่ให้อยู่ในบริเวณปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานที่เก็บเกี่ยว คัดบรรจุ และเก็บรักษา หากสัตว์เลื้อยคลานมีความเสี่ยงในการเป็นพาหะนำโรค ให้มีมาตรการป้องกัน	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	5.14 หากมีการใช้เหยื่อหรือกับดักเพื่อกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้อ ต้องจัดวางในบริเวณที่ไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสู่ผลิตผล ภาชนะบรรจุ และวัสดุ รวมถึงให้มีการบันทึกข้อมูล	ข้อกำหนดตรง
	5.15 มีการจัดการหน่อสับปะรด โดยสามารถไว้หน่อได้ไม่เกิน 2 รุ่น	ข้อเสนอแนะ
6. การพักผลิตผล การขนย้ายในแปลงปลูก การเก็บรักษา และการขนส่ง	6.1 มีการจัดการด้านสุขลักษณะของสถานที่และวิธีการขนย้าย พักผลิตผล และ/หรือเก็บรักษาผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากอันตรายและสิ่งแปลกปลอมที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภคและคุณภาพของผลิตผล	ข้อกำหนดตรง
	6.2 การจัดวางผลิตผลในบริเวณพักผลิตผลที่เกี่ยวข้องในแปลงปลูกต้องเหมาะสม สามารถป้องกันการเสื่อมสภาพของผลิตผลอันเนื่องมาจากความร้อนและแสงแดด	ข้อกำหนดตรง
	6.3 ใช้ภาชนะที่ดีและเหมาะสมในการบรรจุ เพื่อการขนย้าย และ/หรือขนส่ง	ข้อเสนอแนะ
	6.4 ดูแลและป้องกันผลิตผลไม่ให้เสื่อมคุณภาพด้วยวิธีที่เหมาะสมก่อนการขนส่ง	ข้อกำหนดตรง
	6.5 ไม่ใช้พาหนะที่ขนย้ายหรือขนส่งวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร หรือปุ๋ย หรือสารปรับปรุงบำรุงดิน ในการขนย้ายหรือขนส่งผลิตผล เพื่อป้องกันการปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค ในกรณีที่ไม่สามารถแยกพาหนะในการขนย้ายหรือขนส่งได้ ต้องทำความสะอาดพาหนะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนดังกล่าว รวมถึงมีการบันทึกการใช้พาหนะขนส่ง	ข้อกำหนดตรง
	6.6 พาหนะที่ใช้ในการขนย้ายหรือขนส่งควรสามารถรักษาคุณภาพของผลสับปะรด	ข้อเสนอแนะ
	6.7 ขนส่งด้วยความระมัดระวัง และขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าหรือโรงงานหรือผู้รับซื้อโดยเร็ว	ข้อเสนอแนะ
7. สุขลักษณะส่วนบุคคล	7.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจ หรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคล เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกสุขลักษณะ	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	7.2 ผู้ที่สัมผัสกับผลิตผลโดยตรง โดยเฉพาะหลังการเก็บเกี่ยวผลิตผลที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีการดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคลและมีวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ข้อกำหนดหลัก
	7.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลที่เพียงพอและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สามารถป้องกันของเสียต่างๆไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่แปลงปลูกและผลิตผล	ข้อกำหนดรอง
	7.4 กรณีผู้ปฏิบัติงานเจ็บป่วยต้องรายงานให้ผู้ดูแลการผลิตทราบ เพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติงานที่ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ข้อแนะนำ
	7.5 ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	ข้อกำหนดรอง
	7.6 จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน	ข้อแนะนำ
	7.7 จัดการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ข้อแนะนำ
	7.8 เจ้าของและผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี	ข้อกำหนดรอง
8. บันทึกข้อมูลและการตามสอบ (1) เอกสารและบันทึกข้อมูล	8.1 กรณีแหล่งน้ำและพื้นที่ปลูกอยู่ในสภาวะเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ให้มีบันทึกผลการวิเคราะห์น้ำและดิน (ข้อกำหนดข้อ 1.1 และ 2.1) 8.2 มีบันทึกผลการวิเคราะห์น้ำและดิน ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิตและในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการปนเปื้อน (ข้อกำหนดข้อ 1.3 และ 2.3) 8.3 มีบันทึกข้อมูลการใช้วัตถุดิบทางการเกษตร ทุกครั้งที่ใช้ รวมถึงสารเคมีที่ใช้รมหรือราดดิน อย่างน้อยให้ระบุชนิดพืช ชนิดสารเคมี วัตถุประสงค์การใช้ วันที่ใช้ อัตราและวิธีการใช้ วันที่เก็บเกี่ยว	ข้อกำหนดหลัก ข้อกำหนดรอง ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	และชื่อผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงให้มีบันทึกผลวิเคราะห์สารพิษตกค้างหากมีการเก็บตัวอย่างผลิตผลวิเคราะห์สารพิษตกค้าง (ข้อกำหนดข้อ 2.4 และ 3.1)	
	8.4 มีบันทึกข้อมูลรหัสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก (ข้อกำหนดข้อ 2.9)	ข้อกำหนดตรง
	8.5 มีบันทึกแหล่งที่มาและประวัติของหน่อพันธุ์หรือจุก (ข้อกำหนดข้อ 4.3)	ข้อกำหนดหลัก
	8.6 กรณีมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเช่น/จุ่มหน่อพันธุ์หรือจุก ให้มีบันทึกข้อมูลการใช้อย่างน้อยให้ระบุชนิดสารเคมี อัตราและวิธีการใช้ และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 4.5)	ข้อกำหนดตรง
	8.7 มีบันทึกการใช้ปุ๋ย อย่างน้อยให้ระบุชนิดปุ๋ย อัตราและวิธีการใช้ วันที่ใช้ และชื่อผู้ปฏิบัติงาน (ข้อกำหนดข้อ 4.7 (ถ้ามี), 4.8, 4.11, 4.12 และ 4.13)	ข้อกำหนดหลัก
	8.8 มีบันทึกข้อมูลการจัดการในขั้นตอนการผลิตที่สำคัญ เช่น วิธีการปลูกในแต่ละกลุ่มพันธุ์ วิธีการบังคับต้นสับปะรดออกดอก (ข้อกำหนดข้อ 4.19 และ 4.21)	ข้อกำหนดตรง
	8.9 มีบันทึกข้อมูลการปฏิบัติก่อนและหลังการเก็บเกี่ยวในขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ เช่น การเก็บเกี่ยว การตัดคุณภาพ ผลตรวจไนเตรต (ข้อกำหนดข้อ 5.1, 5.4 และ 5.5)	ข้อกำหนดตรง
	8.10 มีบันทึกข้อมูลการกำจัดสัตว์พาหะนำโรค (ข้อกำหนดข้อ 5.14)	ข้อกำหนดตรง
	8.11 มีบันทึกข้อมูลการใช้พาหะขนส่ง (ข้อกำหนดข้อ 6.5)	ข้อกำหนดตรง
	8.12 มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการฝึกอบรม และมีหลักฐานการตรวจสุขภาพ (ข้อกำหนดข้อ 7.1, 7.5 และ 7.8)	ข้อกำหนดตรง
	8.13 มีการบันทึกข้อมูลการตามสอบ เช่น ข้อมูลแหล่งผลิต แหล่งจำหน่าย และปริมาณที่จำหน่าย (ข้อกำหนดข้อ 8.14 และ 8.15)	ข้อกำหนดตรง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
(2) การตามสอบและการทบทวนวิธีปฏิบัติ - การตามสอบ	8.14 ผลผลิตที่อยู่ระหว่างการเก็บรักษาและขนย้าย หรือบรรจุเพื่อจำหน่าย ต้องมีการระบุรุ่นผลผลิต หรือดิตรหัส หรือเครื่องหมายแสดงแหล่งผลิต หรือวันที่เก็บเกี่ยว ให้สามารถตรวจสอบที่มาของผลผลิตได้	ข้อกำหนดตรง
	8.15 ในกรณีมีการจำหน่ายผลผลิต ต้องบันทึกข้อมูลผู้รับซื้อผลผลิต หรือแหล่งที่นำผลผลิตไปจำหน่าย รวมถึงปริมาณที่จำหน่าย	ข้อกำหนดตรง
	8.16 เก็บรักษาสันทึบข้อมูลการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้อย่างน้อย 2 ปี ของการผลิตติดต่อกันหรือตามที่ผู้ประกอบการหรือประเทศคู่ค้าต้องการ เพื่อให้สามารถตามสอบและเรียกคืนสินค้าเมื่อเกิดปัญหาได้	ข้อกำหนดตรง
	8.17 กรณีพบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ต้องแยกผลผลิตและป้องกันไม่ให้มีการนำไปจำหน่าย หากพบหลังจากจำหน่ายแล้วให้รีบแจ้งผู้ซื้อผลผลิตทันที	ข้อแนะนำ
	8.18 กรณีที่พบปัญหาการปฏิบัติในแปลงปลูกที่อาจมีผลต่อความปลอดภัย ให้สืบหาสาเหตุและหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก และให้มีการบันทึกข้อมูล	ข้อแนะนำ
- การทบทวนวิธีปฏิบัติ	8.19 ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี หรือทบทวนบันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มั่นใจในกระบวนการผลิตและปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บบันทึกข้อมูลการทบทวนและแก้ไขไว้	ข้อแนะนำ
	8.20 มีการแก้ไขข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้อง และเก็บบันทึกข้อมูลการแก้ปัญหาข้อร้องเรียนไว้	ข้อแนะนำ

ภาคผนวก
หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี
(Certification Scheme for Good Aquaculture Practices)

ภาคผนวก : หลักเกณฑ์การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี
สำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล

1. ขอบข่าย

ภาคผนวกนี้กำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับการตรวจประเมินและให้การรับรองตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล (มกษ.7401-2557)

2. ระดับของข้อกำหนด

ข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

2.1 ข้อกำหนดหลัก (major requirement) หมายถึง ข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อทางตรงหรือรุนแรงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และ/หรือคุณภาพกุ้ง หรือเป็นข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.2 ข้อกำหนดรอง (minor requirement) หมายถึง ข้อกำหนดที่ควรปฏิบัติ หากบกพร่องจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และ/หรืออาจทำให้คุณภาพไม่เหมาะสมในการบริโภค และ/หรือทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม และ/หรือความรับผิดชอบต่อสังคม

2.3 ข้อเสนอแนะ (recommendation) หมายถึง ข้อกำหนดที่แนะนำให้ปฏิบัติ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล

3. เกณฑ์การตัดสิน

การตัดสินผลการตรวจประเมินว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีเกณฑ์ดังนี้

3.1 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดหลักทุกข้อ

3.2 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อกำหนดรองไม่น้อยกว่า 70% ของข้อกำหนดรองทั้งหมด กรณีการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองมาตรฐานในรอบต่อไป ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ผ่านเกณฑ์ได้อย่างน้อย 90 %

3.3 ผลการตรวจประเมินต้องเป็นไปตามข้อแนะนำไม่น้อยกว่า 60% ของข้อแนะนำทั้งหมด กรณีการตรวจประเมินเพื่อต่ออายุใบรับรองมาตรฐานในรอบต่อไป ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้ผ่านเกณฑ์ได้อย่างน้อย 75%

4. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีสำหรับฟาร์มเลี้ยงกุ้งทะเล ให้เป็นไปตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อกำหนดและระดับของข้อกำหนด

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
1. สถานที่และการขึ้นทะเบียนฟาร์ม	1.1 ต้องไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน ที่จะมีผลต่อสุขภาพกุ้งและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค หรือมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อน	ข้อกำหนดหลัก
	1.2 ไม่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำ และเขตพื้นที่ห้ามเลี้ยง ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดหลัก
	1.3 อยู่ใกล้แหล่งน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเลี้ยงกุ้ง	ข้อแนะนำ
	1.4 มีการคมนาคมสะดวกทั้งภายในและภายนอกฟาร์ม เพื่อให้สะดวกในการปฏิบัติงาน และขนส่งผลผลิตได้อย่างรวดเร็ว	ข้อแนะนำ
	1.5 ต้องมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกับกรมประมง มีเอกสารสิทธิ์ หรือเอกสารแสดงสิทธิ์ในการใช้ที่ดิน	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
2. การจัดการฟาร์ม	2.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และดำเนินการตามที่ระบุไว้ในคู่มือ	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	2.2 ตรวจสอบคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้เลี้ยงกุ้งตามระยะเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือ	ข้อเสนอแนะ
	2.3 พักและ/หรือปรับปรุงบ่อก่อนเลี้ยงกุ้งรุ่นใหม่	ข้อกำหนดรอง
	2.4 ปลอ่ยลูกกุ้งลงเลี้ยงในความหนาแน่นที่เหมาะสม	ข้อกำหนดรอง
	2.5 มีบันทึกหรือใบรับรองหรือใบแจ้งผลการตรวจสอบสุขภาพลูกกุ้ง	ข้อกำหนดรอง
	2.6 มีการกรองน้ำที่เติมลงในบ่อ เพื่อป้องกันสัตว์น้ำอื่น ๆ จากภายนอกฟาร์มเข้าสู่ในฟาร์ม	ข้อกำหนดรอง
	2.7 มีเครื่องเติมอากาศ หรือมีระบบการให้อากาศในน้ำอย่างเหมาะสม	ข้อกำหนดรอง
	2.8 อาหารสัตว์น้ำสำเร็จรูปที่ใช้ต้องได้รับการขึ้นทะเบียน มีคุณภาพดี และยังไม่หมดอายุ	ข้อกำหนดหลัก
	2.9 อาหารสำเร็จรูปที่ผลิตใช้เองในฟาร์ม ต้องแสดงรายการวัตถุดิบ และไม่ใช่ส่วนผสมที่ห้ามใช้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อกำหนดรอง
	2.10 มีวิธีการจัดการให้อาหารอย่างมีประสิทธิภาพ ในปริมาณที่พอเหมาะกับความต้องการของกุ้ง	ข้อกำหนดรอง
	2.11 เก็บอาหารกุ้งในสถานที่ที่ปลอดภัยจากการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารกุ้งได้	ข้อกำหนดรอง
	2.12 ตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงกุ้งอย่างสม่ำเสมอ	ข้อกำหนดรอง
	2.13 มีการป้องกันศัตรูและพาหะนำโรคกุ้งเข้าบ่อทั้งระหว่างการเตรียมบ่อ เตรียมน้ำ และระหว่างการเลี้ยง	ข้อกำหนดรอง
	2.14 ตรวจสอบสุขภาพกุ้งในบ่ออย่างสม่ำเสมอ	ข้อกำหนดรอง
รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	2.15 มีการจัดการสุขภาพกุ้งให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศ โดยคำนึงถึงข้อกำหนดในการทำการประมงอย่าง	ข้อกำหนดรอง

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	<p>รับผิดชอบที่จัดทำโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายสัตว์น้ำมีชีวิต และมาตรฐานของ OIE ที่เกี่ยวข้อง</p>	
	<p>2.16 มีการจัดการป้องกันการแพร่และการติดต่อของโรคจากการเคลื่อนย้ายกุ้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยปฏิบัติตาม ข้อกำหนด สุขภาพสัตว์น้ำของ OIE</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>2.17 กรณีเกิดโรคระบาดกุ้ง ให้แจ้งหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจหน้าที่โดยเร็ว</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>2.18 มีการวินิจฉัยโรค วิเคราะห์หาสาเหตุ และแก้ไข กรณีที่กุ้งแสดงอาการป่วย</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>2.19 มีมาตรการป้องกัน และควบคุมการแพร่ระบาดของโรคกุ้งอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>2.20 มีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถลดโอกาสการแพร่กระจายของโรคระหว่างสัตว์น้ำต่างชนิด กรณีเลี้ยงกุ้งหลายชนิดรวมกันหรือเลี้ยงกุ้งร่วมกับสัตว์น้ำอื่น</p>	ข้อกำหนดรอง
	<p>2.21 จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในฟาร์ม เพื่อให้ทราบบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนในการดูแลด้านสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์</p>	ข้อกำหนดรอง
<p>3. การใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์ จุลินทรีย์ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ</p>	<p>3.1 ไม่ใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ที่ห้ามใช้ตามกฎหมาย ในการใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นชนิดที่กำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียน ต้องมีการขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และใช้อย่างถูกต้อง</p> <p>3.2 กรณีที่จำเป็นต้องใช้ยาสัตว์หรือสารเคมี ก่อนการจับต้องมีระยะหยุดการใช้ยาสัตว์หรือสารเคมีตามที่ระบุไว้ในฉลาก</p>	<p>ข้อกำหนดหลัก</p> <p>ข้อกำหนดหลัก</p>

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	3.3 เก็บยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำในที่ที่ป้องกันการเสื่อมสภาพและการเกิดอันตราย	ข้อเสนอแนะ
4. น้ำทิ้งและดินเลน	4.1 น้ำทิ้งที่ปล่อยออกสู่ภายนอกฟาร์มต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย	ข้อกำหนดหลัก
	4.2 มีการป้องกันน้ำเค็มจากบ่อเลี้ยงแพลงก์ตอนที่ในเขตน้ำจืดเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ข้อกำหนดหลัก
	4.3 ไม่ทิ้งหรือปล่อยดินเลนออกสู่พื้นที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต	ข้อกำหนดหลัก
5. พลังงานและเชื้อเพลิง	5.1 มีสถานที่เก็บเชื้อเพลิง และน้ำมันหล่อลื่นเป็นสัดส่วนและปลอดภัย	ข้อเสนอแนะ
	5.2 เครื่องจักรกลที่ใช้ภายในฟาร์มควรอยู่ในสภาพดี ไม่มีเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นรั่วไหลลงสู่แหล่งน้ำ	ข้อเสนอแนะ
	5.3 น้ำมันหล่อลื่นที่ใช้แล้วให้ทิ้งในภาชนะรองรับที่จัดไว้โดยเฉพาะและกำจัดอย่างถูกวิธี	ข้อเสนอแนะ
	5.4 มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าภายในฟาร์มที่ถูกต้อง เหมาะสมและปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงาน	ข้อกำหนดรอง
	5.5 ควรใช้พลังงานอย่างประหยัดและ/หรือการใช้พลังงานทดแทน	ข้อเสนอแนะ
6. สุขอนามัยภายในฟาร์ม	6.1 แยกเก็บขยะ สิ่งปฏิกูล ภาชนะบรรจุยาสัตว์ สารเคมี เป็นสัดส่วนและมีการจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสู่ผลิตผล	ข้อกำหนดรอง
	6.2 เก็บรักษาปัจจัยการผลิต วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามประเภท ไม่ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์อื่น	ข้อกำหนดรอง
	6.3 ห้องน้ำและห้องสุขาต้องถูกสุขลักษณะ และป้องกันการปนเปื้อนลงสู่บ่อเลี้ยง คลองส่งน้ำ และ/หรือแหล่งน้ำ	ข้อกำหนดหลัก
	6.4 ห้ามใช้มูลสัตว์ในการเลี้ยงกุ้ง	ข้อกำหนดหลัก

รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด
	6.5 ไม่ปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณบ่อเลี้ยงกุ้ง	ข้อกำหนดรอง
	6.6 มีการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานในเรื่องการปฏิบัติด้านสุขลักษณะที่ดี เพื่อให้ทราบบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ในการป้องกันการปนเปื้อน และการเสื่อมสภาพของผลิตผล	ข้อกำหนดรอง
7. การจับ และการปฏิบัติหลังการจับก่อนการจำหน่าย	7.1 ไม่ใช่สารต้องห้ามในระหว่างการจับและหลังการจับ	ข้อกำหนดหลัก
	7.2 หากมีการใช้สารเคมีต้องใช้อย่างถูกต้อง	ข้อกำหนดรอง
	7.3 เลือกผู้รับซื้อที่ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านสุขลักษณะการดูแลรักษาสัตว์น้ำหลังการจับและการขนส่ง หรือมีการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการกับกรมประมง	ข้อกำหนดรอง
	7.4 มีการจับอย่างถูกสุขลักษณะ สามารถป้องกันการปนเปื้อน	ข้อกำหนดรอง
8. แรงงาน และสวัสดิการ	8.1 จ้างแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย	ข้อกำหนดหลัก
	8.2 จ่ายค่าจ้างแรงงานถูกต้องตามกฎหมาย	ข้อกำหนดหลัก
	8.3 จัดสวัสดิการแก่ผู้ใช้แรงงานอย่างเหมาะสม	ข้อเสนอแนะ
	8.4 จัดหาอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัย	ข้อเสนอแนะ
	8.5 มีการอบรมคนงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	ข้อเสนอแนะ
9. ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	9.1 ที่ตั้งฟาร์มต้องไม่กีดขวางทางสัญจรดั้งเดิมก่อนตั้งฟาร์ม กระบวนการดำรงชีวิต หรือกิจกรรมของคนในท้องถิ่น	ข้อกำหนดหลัก
	9.2 ให้ความสำคัญกับการจ้างแรงงานในท้องถิ่น	ข้อกำหนดรอง
	9.3 คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อชุมชนในทุกขั้นตอนการผลิต	ข้อกำหนดรอง
	9.4 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างฟาร์มกับชุมชน	ข้อเสนอแนะ
รายการ	ข้อกำหนด	ระดับข้อกำหนด

	9.5 มีกลไกในการสื่อสารเพื่อร่วมกับชุมชนในการจัดการปัญหาที่ก่อให้เกิดหรือมีแนวโน้มก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน	ข้อเสนอแนะ
	9.6 เข้าเป็นสมาชิกและเข้าร่วมกิจกรรมองค์กรผู้ประกอบการฟาร์มเลี้ยงกุ้งหรือที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ	ข้อเสนอแนะ
	9.7 ควรใช้ลูกพันธุ์กุ้งจากการเพาะพันธุ์ หลีกเลี่ยงการจับลูกพันธุ์จากธรรมชาติ	ข้อกำหนดรอง
	9.8 กรณีใช้กุ้งต่างถิ่นต้องผ่านกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงและกรณีนำเข้าต้องมีมาตรการกักกันตามที่กฎหมายกำหนด	ข้อกำหนดหลัก
	9.9 ไม่ใช้กุ้งที่ผ่านการดัดแปลงทางพันธุกรรมที่ไม่เกิดขึ้นในธรรมชาติ	ข้อกำหนดหลัก
	9.10 มีการป้องกันการหลุดรอดของกุ้งที่เลี้ยงอย่างเหมาะสม	ข้อกำหนดรอง
	9.11 พื้นฟูพื้นที่ฟาร์มหรือพื้นที่รอบๆ ฟาร์มที่เสียหายจากการเพาะเลี้ยง	ข้อเสนอแนะ
	9.12 ในกรณีที่มีเหตุทำให้การเลี้ยงกุ้งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น บ่อรั่วซึม ต้องมีวิธีการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ	ข้อกำหนดรอง
	9.13 ให้ชุมชนร่วมรับทราบผลการติดตามตัวชี้วัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกฟาร์มอย่างสม่ำเสมอ	ข้อเสนอแนะ
	9.14 เข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา หรือรับการฝึกอบรมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงกุ้งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การรักษาสุขภาพและสวัสดิภาพสัตว์ และความปลอดภัยของอาหาร	ข้อเสนอแนะ
10. เอกสารและข้อมูลบันทึก	10.1 มีเอกสารกำกับกำกับการจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำและเอกสารกำกับการจำหน่ายสัตว์น้ำให้ตรวจสอบได้	ข้อกำหนดหลัก
	10.2 มีการบันทึกข้อมูลการใช้ยาสัตว์ สารเคมี และผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ข้อกำหนดหลัก
	10.3 มีการบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีในระหว่างการจับ	ข้อกำหนดหลัก
	10.4 มีการบันทึกและเก็บข้อมูลการเลี้ยงกุ้งที่จำเป็นอื่น ๆ ให้ตรวจสอบ	ข้อกำหนดรอง

	ได้ เช่น การเกิดและการป้องกันโรค คุณภาพน้ำ	
--	--	--